

Jó szelet...! – Árgyelán Péter kapitány

Egy el nem küldött levél...

Igmándi Ferenc 80 éves

X. ÉVF. 95. SZÁM *Százhalom* 2022. OKTÓBER

ÓVÁROSI KÖZÖSSÉGI, KÖZÉLETI FOLYÓIRAT

Matta-kerti halloween

Fotó: Boda Tamás

A TARTALOMBÓL: Jó szelet, kapitány! – Árgyelán Péter • Szabó Gábor: A képviselő naplója • Önkormányzati támogatások • Németh István: Egy lokálpatrióta emlékei (folyt.) • 1956: Egy el nem küldött levél • Rácz Laci igaz történetei • Tamási József atya: Életutam • Történetünk története: Historia Domus • Lehoczki Zsuzsanna: Helytörténeti kalandozások

Battaiak a nagyvilágban: Árgyelán Péter

Jó szelet, kapitány!

Néhány éve a La Manche csatornán kompozva, a víz erejét megtapasztalva határozta el, hogy hajózni szeretne. Négy év alatt megszerezte az összes vizsgát, amivel a Föld minden vizén vitorlázhat és két éve aktív tengeri és óceáni vitorlásversenyző. Életútjáról, hajózási élményeiről, a legutóbbi vitorlásversenyéről néhány napja hazatért a százhalombattai Árgyelán Péter kapitánnyal beszélgettünk.

– Most Önnel, mint hajóskapitány beszélgetünk, ami öt-hat éves történet. Hogyan kerül egy százhalombattai hétköznapi ember egy angol vitorlásiskolába?

– Én is, mint annyian Százhalombattán a Dunai Hőerőmű Vállalatnál dolgoztam és nem titok, hogy elsősorban a lakás miatt. Az 1980-as évek közepén azonban a szívem visszahúzott az eredeti, gépjárműtechnikusi szakmámba. A kétezres évekig dolgoztam a magánszektorban és alkalmazottként is. Aztán ötven éves korom környékén valahogy minden összejött. Harminc év után elváltunk a feleségemmel és az engem alkalmazó cég is tönkrement. Úgyhogy gondoltam egy merészet és elköltöztem Londonba.

– Ötven évesen nem sokan mernek belevágni külföldi munkavállalásba. Voltak kapcsolatai, beszélte a nyelvet?

– Teljesen ismeretlenül vágtam bele, még a nyelvet sem beszéltem. Az elhatározást

követően fél évig vettem ugyan nyelvtelkéket, úgy is gondoltam, hogy ezzel nem lesz gond. Aztán ahogy leszálltam a repülőről azonnal kiderült, hogy egy kicsit sem beszélem a nyelvet. Még a feliratozások értelmezése is gondot okozott. Mivel akkor még nem voltak okostelefonok, egy kis szótárral próbáltam eligazodni. A szállást még itthonról elintéztam, egy magyarok által lakott házban béreltem egy szobát.

– Tizennyolc évig élt Londonban, mivel foglalkozott ez alatt az idő alatt?

– Összesen három munkahelyem volt. Először egy Buckingham-palota melletti klubban dolgoztam biztonsággésként. Ez egy napi hatórás munka volt. Nagyon élveztem. Oda jártak enni, szórakozni a palota lakói, dolgozói. Aztán váltottam, mert több pénzt akartam keresni és elmentem a londoni köztisztasági vállalathoz utcai takarítógépet vezetni. Itt jól lehetett keresni és a munkaidő is kellemes volt, reggel hattól kettőig róttam a kis géppel London utcáit. Aztán innen is továbbálltam a több pénz reményében, és egy hulladékfeldolgozó cégnél helyezkedtem el. Később kiderült, hogy nem keresek többet, viszont a munkaidőelosztás miatt rengeteg szabadidőm lett. Négy napot dolgoztam napi tizenkét órát és négy nap szabad volt. Később ezeket a napokat használtam fel arra, hogy elvégezzem a vitorlásiskolákat.

– Tehát a hulladékfeldolgozó üzemből kapott fizetéséből finanszírozni tudta a tanfolyamokat. Azért ez itthon drága szabadidős tevékenység. Ráadásul már hatvanon is túl volt ekkor. Nem számított csodabogárnak a tanfolyamokon?

– Egyáltalán nem. Azt tapasztaltam, hogy Nyugat-Európában az életkor nem

mérvadó. Itthon ötven évesen már nehéz munkát találni, kint ezzel nem foglalkoznak. Mindenki azt csinál, amit akar, nem csodálkoznak rá, hogy hány éves az ember. A tanfolyam ugyan nem volt olcsó, de annyira drága sem, hogy ne tudjam kifizetni. Itthon a vitorlászás indokolatlanul drága, úri mulatságnak számít.

– Említette, hogy a La Manche csatornán, kompozás közben született meg az elhatározás, hogy hajózni szeretne. Előtte volt valamilyen kapcsolata a hajózással, a vitorlázással?

– Egyáltalán nem. A Dunai Hőerőmű Vállalatnak volt ugyan vitorlás klubja, néha el is mentem barátokkal hajózni, de nem fogott meg, nem éreztem azt, amit akkor a kompon. A víz, a természet ereje lenyűgöző, mégis a hajó kapitánya tudásával, tapasztalatával, a természeti környezet ismeretével le tudja gyűrni az akadályokat.

– Hat éve vágott bele a vitorlázásba és négy évig tanulta, így lett kapitány. Mi ennek a menete?

– Először partközeli vitorlástanfolyamon vettem részt. Én a végtelen nyílt vízre vágytam, ezért a vizsga után azonnal jelentkeztem a tengeri tanfolyamra, és amikor ezt a vizsgát is megszereztem belevágtam az óceániba is. Az óceáni vitorlás vizsgával kapitányi rangra emelkedtem. Ezek nehéz és alapos vizsgák voltak. A partközeli egy

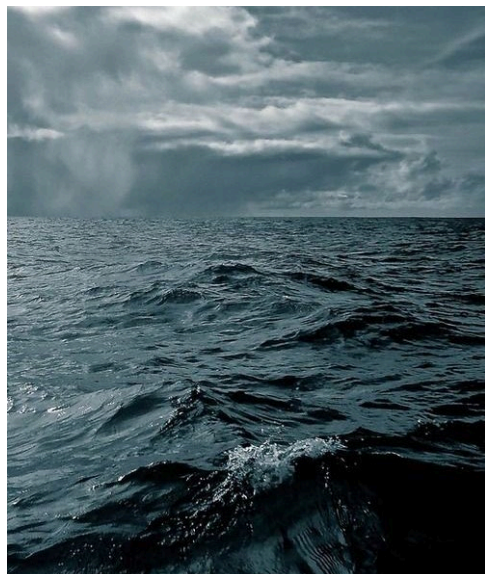
napos, a tengeri két nap, egy éjszakás, az óceáni négy napos vizsga volt.

– **Ezekkel a vizsgákkal a kereskedelmi, vagy az utasszállítói hajókat is vezethetne, nyilván jó fizetésért. Mégsem erre vette az irányt.**

– Nem vágyom arra, hogy hivatásszerűen legyek hajóskapitány. Nagyon nehéz bekerülni abba a körbe. Nagyon stresszes munka és nem szeretnék heteken, hónapokon keresztül távol lenni a szeretteimtől. A saját örömeimre szeretek, szeretnék hajózni. Egyébként hobbiként is lehet pénzt keresni a hajózással. Az elmúlt két év alatt már nyolc versenyen vettem részt. Ha nem is minden alkalommal, de többször értem el helyezést, amivel a nevezési-, hajóbérlési- és felkészülési költség megtérült, sőt még azon felül is maradt valamennyi.

– **Milyen egy ilyen verseny? Milyen feltételekkel lehet nevezni?**

– Ezek nemzetközi versenyek és többnyire egy-egy nagy világmárka támogatásával indulnak. Például a Volvo és a Rolex is indít – elsősorban hosszútávú – futamokat. Természetesen mindig van nevezési díj és minden költséget az indulónak kell állnia. Nekem nincs saját hajóm, ezért mindig

bérelnem kell. Eddig az Európából induló versenyeken indultam. Ezek között volt La Manche csatornaverseny, Anglia megkerülési verseny, Földközi-tengeri verseny, Málta megkerülési verseny stb. A leghosszabb és a legemlékezetesebb a Gibraltárból induló 6200 mérföldes (10.000 km) versenyem volt, amit két hét alatt teljesítettem. Ez óriási kihívás és embert próbáló volt. Mivel a versenyeken egyedül indulok, ezért egyedül kell megküzdenem mindennel. A külvilággal az egyetlen kapcsolatom a rádió, de ha a fedélzeten történik velem valami,

nem biztos, hogy tudok segítséget kérni. Szerencsére eddig mindig megoldottam mindent.

– **Veszélyes hajózni a nyílt vízen?**

– Igen, és nem csak az időjárás miatt. Az időjárás viszontagságait tudással, tapasztalattal általában meg lehet úszni. A víz színéből, mozgásából lehet következtetni a várható eseményekre, így fel lehet rá készülni. De még így is előfordulhat hirtelen változó szélirány, vagy a vártnál nagyobb hullám, ami akár még balesetet is okozhat. Ez saját tapasztalat.

Könnyen kaphat léket is a hajó. A víz alatt számos olyan akadály lehet, ami megsértheti a hajó testét. Ez lehet víz alatti szikla, elsüllyedt hajó, konténerszállító hajóról leesett konténer, de még tenger alattjáró is. Ugyan minden hajó fel van szerelve radarral, ami figyelmeztet a veszélyre, de ezek hatótávolsága általában csak száz, százötven méter. Az ember nem figyelheti folyamatosan, én például gyakran elfelejttem bekapcsolni is.

Nekem nem volt ilyen tapasztalatom, de hajósok között köztudott, hogy Afrika partjainál a kalózkodás is jelen van. A kalózkodás mindig fegyveresek és visznek mindent a hajóról, ami mozdítható.

– **Mi az, amit ad a vitorlázás?**

– Egy-egy hajóút során az ember megtapasztalja a természet erejét, szépségét, változatosságát, azt, hogy mennyire védtelenek lehetünk, ha nem küzdünk és nem adjuk fel. Saját közegében látni a tengeri élőlényeket semmivel nem összehasonlítható érzés. A delfinek játékosága a nyílt vízen közel sem olyan, mint amit a tengeri akváriumokban láthatunk. Döbbenetes élmény volt bálnával találkozni. Felfoghatatlanul hatalmas. Ráadásul nekem sikerült egy alvó bálnát felébresztenem azzal, hogy nekimentem. Az én tizenöt méteres vitorlásom épp, hogy megbökte, amitől felébredt, pislogott néhányat aztán tovább aludt.

Megtanít a türelemre, hiszen ha teljes szélcsend van, akármit csinálunk is a vitorlás csak áll. Megtanít értelmezni a természet jelzéseit. A nyílt vízen csend van, legfeljebb a halak csobbanak, vagy a hullámozás hangja hallatszik, de a siri csend után mindig vihar lesz. Így erre fel lehet készülni. Megtanít arra, hogy tiszteljük és minden erőnkkel védjük a természetet.

– **Tavaly felszámolta londoni életét és hazaköltözött. Mi volt ennek az oka?**

– Érdekes módon az elmúlt tizenhét évben egyszer sem volt honvágyam. Itthon is talán háromszor voltam, azért a családdal, barátokkal tartottam a kapcsolatot. Azt

tudtam, hogy a londoni életem átmeneti és egyszer hazajövök, hiszen ez a hazám. Végül az unokáim miatt költöztem haza. Most még kicsik és szeretnék részt venni az életükben. Most már nyugdíjas vagyok, de még van energiám, úgyhogy állást vállaltam és igyekszem minél több időt az unokákkal tölteni.

– **Mik a vitorlázással kapcsolatos további tervei?**

– Amíg érvényesek a vizsgáim, szeretnék minél több versenyen részt venni. Ez most már pénzkérdés. A nevezési díjak és a felszerelés költségei eddig sem voltak olcsók, a válság hatására ezek is növekedtek. Úgyhogy összegyűjtése több időt vesz igénybe. Nagyon szeretnék eljutni az Azoari-szigetekre, eddig csak megkerülni tudtam, de szeretnék ott ki is kötni.

Koromnál fogva a vizsgáimat már nem fogom tudni megújítani, ugyanis hetven év felett ez nem lehetséges. A part menti vitorlázás lehetősége viszont megmarad, úgyhogy az anyagiaktól függően ebben fogom kiélni vitorlázó szenvedélyemet. Gondolkodtam azon, hogy visszajárok Angliába vitorlázást oktatni, de már nem szívesen vállalnám fel az ingázást. Felmerült bennem, hogy esetleg a Balatonon oktatnék, de itthon a vitorlázás kifejezetten elit tevékenység, nem hiszen, hogy jól érzem magam abban a közegben.

Ami most biztos, hogy jövő nyáron a családdal egy részével kicsit vitorlázunk a Földközi-tengeren és bízom benne, hogy teljesül másik nagy vágyam, Szantorinire eljutni hajóval.

Szabó Gábor beszámolója

A képviselő naplója

Október 1. Rászoruló családnak hirdettünk gyűjtést októberben. Köszönet az adományozóknak, jelentős mennyiségű tartós élelmiszer és konzerv gyűlt össze, amit folyamatosan juttatunk el a félárán maradt gyermeknek és édesapjának.

Október 6. Az Aradi Vértanúk emléknapján a KÉSZ százhalombattai csoportja és a 1026. számú Szt. László király cserkészcsapat tartott megemlékezést az óvárosi Szent László templomnál.

Október 7. SafeXOne biztonságos gyalogátkelőhely lett telepítve az Erőmű út – Kossuth Lajos utca kereszteződésében található zebrahoz. A rendszer villogó lámpával jelzi az autósoknak a gyalogos jelenlétet, valamint ez időben bokamagasságban lézerefény is világít.

Október 8. Ha nem is akkora mennyiségben, de ismét rengeteg veszélyes hulladékot adtak le városunk lakói ingyenesen a VSZK parkolójában, a Szákom Kft. által szervezett idei második begyűjtésen.

Szombat délután gyönyörű napsütésben, nagy érdeklődés mellett került sor a Régészeti Park őszbúcsúztató szezonzáró családi napjára.

Október 12. A Kárász utca végén található csapadékvíz-elvezető felett található rács keretének elhasználódása miatt teljes felújításra volt szükség.

Október 13. A Lehel utcai (Köbükí) játszótér környezetében élők folyamatos panaszaik miatt a kosárlabda palánk le lett szerelve és a pálya is áthelyezésre fog kerülni a közeljövőben.

Október 14. Újabb személyes konzultáció keretén belül tájékozódhattam többek között:

- A Szent László úti ingatlanon belüli löszfal csúszással kapcsolatban, amiben évekkor ezelőtt az Önkormányzat segítséget is nyújtott.

- Változatlanul problémát okoz a Turul utcában a csapadékvíz, az úthibákat mart aszfalttal kijavították és hengerelték a Puhi-Tárnok szakemberei.

- A Batai Motorosok Egyesület jóvol-

tából december 4-én ellátogat a Mikulás motoron Százhalombattára, aminek a részleteit beszéltük át az egyesület tagjaival.

- Az óvárosi rendelőben dr. Perczár Kláránál jártam, aki arról tájékoztatót, hogy újra rendel péntekenként 8-12 óra között. Megérkeztek hozzá az influenza elleni oltások amiket különösen az időseknek és krónikus betegeknek javasol.

Október 16. Nyílt napot tartott az Omega Sportcentrum a sportolni, szórakozni vágyóknak. November 19-én is szeretettel várnak minden érdeklődőt!

Október 19. Reggel megkezdődtek a Matta-kertben a 2019-ben megvásárolt önkormányzati telken a parkoló kialakításával kapcsolatos földmunkák. Az eredetileg „megálmodott” tervek áthúzták az ismert külső tényezők, így „csak” egy murvás parkolóra kerül sor, ami megoldhatja az ezzel kapcsolatos gondokat a lakókörnyezetben.

Október 21. A Keresztény Piknik folytatásaként a KÉSZ százhalombattai csoportja Keresztény Estet tartott az óvárosi Zenálkó Etel Községi Házban.

Október 23. Az 1956-os forradalom és szabadságharc emléknapja alkalmából rendezett városi megemlékezésen koszorút helyeztem el a Kopjafánál.

Október 26. A Pénzügyi, Egészségügyi és Városüzemeltetési Bizottsági ülésen a költségmegtakarító intézkedések további meghozatalának szükségességét vitattuk meg.

Október 27. A képviselő-testületi ülés legfontosabb napirendi javaslata az intézményi bezárások mellett, a további energiafelhasználás-csökkentési intézkedések és beruházások elfogadása a hatékonyabb, fenntarthatóbb működés érdekében. (www.battanet.hu)

Október 28. Javaslatomra 2 db térfi-gyelő kamera került kihelyezésre az óvárosi Zenálkó Etel közösségi házhoz.

Október 30. A Közösségért Díjas Igmándi Ferencet, az óvárosi szikvízüzem tulajdonosát köszöntöttem születésnapján, átadva Vezér Mihály polgármester úr emléklapját és gratulációját.

Október 31. Immár harmadik alkalommal került megrendezésre egy nagycsaládos fiatal anyuka szervezésében a Mattakerti halloween túra. Idén félszáz gyermek és 30 fogadó család közreműködésével jött létre a kimondottan jó hangulatúra sikeredett esemény.

November 4. A KÉSZ százhalombattai csoportja szervezett megemlékezést a Nemzeti Gyásznapon a Szent István téri kopjafához.

*

A Biotrans Kft-vel kötött szerződés alapján november elejétől az óvárosban is megvalósul a használt sütőolaj gyűjtése.

se. Első alkalommal az óvárosi **Cintia ABC-nél kihelyezett edénybe** gyűjtik a használt olajat, amit értesítésre folyamatosan elszállítanak. A gyűjtőbe PET-palackban vagy lezárt üvegben lehet a használt sütőolajat elhelyezni.

Remélem az óvárosiak élnek az alkalommal, és igény esetén további gyűjtőhelyek is létesülhetnek.

Keressenek továbbra is bizalommal a szokásos elérhetőségeimen:

szabogabor@mail.battanet.hu
06 20 222-2930

Szabó Gábor
képviselő

Százhalom Online

KÖZÖSSÉGI, KULTURÁLIS, KÖZÉLETI MAGAZIN

ANNO

CIVIL KURÁZSI

ITT ÉS MOST

KEREKASZTAL

PORTRÉ

KULTÚRA

SZERBEK

EGYSZER VOLT

SZOMSZÉDOLÓ

ARCHÍV

Kiemelt Portré

Én magam alkotok, azzal, ami vagyok

2022.10.05. hirhalom

A képviselő naplója

2022.10.06.

Egy lokálpatrióta emlékei

2022.10.06.

A Szentgyörgyi Horváth és Hugonnai családok

2022.10.05.

Rácz Laci igaz történetei

2022.10.05.

Itt és most

Legújabb lapjaink

Tisztelt, olvasó, kedves óvárosi lakó!

Százhalombatta város önkormányzatának képviselő-testülete a szeptember 29-i ülésén módosította a települési támogatás formáiról szóló önkormányzati rendeletét. Különösen fontos, hogy az elkövetkező rendkívüli időszakban valamennyien, akik a támogatásra igényt tartanak és arra jogosultak, éljenek az önkormányzat biztosította lehetőséggel.

A tájékoztatót igyekeztünk pontosan és közérthetően megfogalmazni. Akár az értelmezést, akár az ügyintézését illetően mégis kérdések merülnek fel, forduljanak a Polgármesteri Hivatal Hatósági Irodájának ügyfélszolgálatához.

A rendelet értelmében a támogatás iránti kérelmeket 2022. október 1. napjától lehet benyújtani. Százhalombatta város képviselő-testülete igyekszik a rendelkezésére álló eszközökkel segítséget

nyújtani a nehéz szociális körülmények között élő vagy megélhetési gondokkal küzdő valamennyi százhalombattai lakosnak.

Szabó Gábor
települési képviselő

Hatósági Iroda – Ügyfélszolgálat

Telefon: 23/542-111

Polgármesteri Hivatal fszt. 5. iroda

E-mail: ugyfelsz@hivatal.battanet.hu

Lakásfenntartási pénzbeli támogatás

Villamosenergiához és földgázszolgáltatáshoz

A támogatás a kizárólag átlagfogyasztás feletti részre, áramszolgáltatásnál a lakossági piaci áron, földgázszolgáltatásnál a földgáz versenypiaci költségeket tükröző áron igénybe vett, a kérelmező felé ekként számlázott mennyiségre, legfeljebb 4.000 Ft, illetve 15.000 Ft összegig igényelhető.

A támogatás lakott ingatlanonként egy jogosultnak állapítható meg, függetlenül a lakásba bejelentett személyek és háztartások számától.

Feltétel:

- Százhalombattán bejelentett lakó- vagy tartózkodási hely és életvitelszerűen a városban él
- egyedül élő személy esetében, amennyiben a havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének ötszörösét (2022-ben 142.500 Ft)
- Közös háztartás esetén, a nyugdíjas házaspároknak, vagy a nyugdíjszerű ellátásban részesülőknek (pl. rokkant-

nyugdíj, fogyatékosági támogatás, árvaellátás, özvegyi nyugdíj) vagy gyermekét, illetve gyermekeit egyedül nevelő szülőnek vagy más törvényes képviselőnek,

- állandó és tartós ápolásra szoruló gondozását végző személynek, amennyiben az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének négyszeresét (2022-ben 114.000 Ft)

Támogatási időszak:

- áram használat esetén: tárgyév január 1-től december 31-ig, havonta
- gázzal történő fűtés esetén: tárgyév október 1-től következő év március 31-ig, havonta
- tűzifával történő fűtés esetén: tárgyév október 1-től következő év március 31-ig.

A kérelemhez szükséges csatolni a jövedelemigazolást.

Áramfogyasztásról szóló kérelem esetén

a kérelem benyújtását megelőző hónapról a kérelmező nevére szóló hivatalos dokumentumot a villamosenergia lakossági piaci áron történő vételezésének tényéről, valamint a villamosenergia lakossági piaci áron történő igénybevételeének összegéről.

Gázfogyasztási támogatás esetén a kérelem benyújtását megelőző hónapról a kérelmező nevére szóló hivatalos dokumentumot a földgáz versenypiaci költségeket tükröző áron történő vételezésének tényéről, valamint a földgáz versenypiaci költségeket tükröző áron történő vételezésének összegéről.

Tűzifa vásárlás támogatás esetén támogatási időszak utolsó napjáig kiállított a kérelmező nevére szóló tűzifa megvásárlását igazoló számlát, illetve a kérelmező nyilatkozatát fatüzelésű fűtőberendezése meglétéről.

(Támogatás mértéke: tűzifához: legfeljebb 110.000 Ft, áramszolgáltatás esetén legfeljebb 4.000 Ft, földgáz esetén legfeljebb 15.000 Ft) ■

Rendkívüli települési támogatás

Időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személy részére adható rendkívüli települési támogatásra jogosult:

Akinek családjában az egy főre jutó havi jövedelem az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének **150%-át**

(42.750,- Ft.) nem haladja meg. A rendkívüli települési támogatás egyszeri összege ebben az esetben az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének **50%-a (14.250,- Ft.)**.

Az egyedül élő, egyedülálló, nyugdíjas vagy nyugdíjszerű ellátásban élő ház-

párok, valamint ápolási díjban részesülők, ha az egy főre jutó havi családi jövedelem vagy a kérelmező havi jövedelme az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének **200%-át (57.000,- Ft.)** nem haladja meg. A rendkívüli települési támogatás egyszeri összege ebben az esetben

az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének **40%-a (11.400,- Ft.)**.

Egy naptári éven belül ugyanazon személy, család legfeljebb három alkalommal részesíthető időszakosan vagy tartósan fennálló létfenntartási gond esetén rendkívüli települési támogatásban úgy, hogy a tárgyév június 30. napjáig kettő, a tárgyév december 31. napjáig pedig egy alkalommal igényelhető a rendkívüli települési támogatás.

Amennyiben a kérelmező tárgyév június 30. napjáig nem, vagy kevesebb alkalommal él a rendkívüli települési támogatás igénylésének lehetőségével, abban az esetben is tárgyév december 31. napjáig csak egy alkalommal igényelheti a rendkívüli települési támogatást.

Aki aktív korúak ellátásának keretében foglalkoztatást helyettesítő támogatásban vagy egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesül, vagy családtagja ezen ellátások valamelyikében részesül, egy naptári évben kettő alkalommal részesülhet rendkívüli települési támogatásban úgy, hogy tárgyév június 30. napjáig egy, a tárgyév december 31. napjáig pedig szintén egy alkalommal igényelhető a rendkívüli települési támogatás.

Amennyiben a kérelmező tárgyév június 30. napjáig nem, él a rendkívüli települési támogatás igénylésének lehetőségével, abban az esetben is tárgyév december 31. napjáig csak egy alkalommal igényelheti a települési támogatást.

*

Gyermek családon belüli – jogszabályokban meghatározott – megfelelő nevelkedésének elősegítéséhez adható rendkívüli települési támogatásra jogosult: (a gyermekre, gyermekekre tekintettel) a kérelmező szülő, törvényes képviselő, ha

- a családban az egy főre jutó havi jövedelem az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének **150%-át (42.750,- Ft.)** nem haladja meg. A rendkívüli települési támogatás egyszeri összege ebben az esetben az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének **50%-a (14.250,- Ft.)**.
- tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevel, a gyermekét egyedül neveli, vagy a három vagy több gyermeket nevel, és a családban az egy főre jutó havi jövedelem az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének **170%-át (48.450,- Ft.)** nem haladja meg. A rendkívüli települési támogatás egyszeri összege ebben az esetben az öregségi nyugdíj min-

denkori legkisebb összegének **60 %-a (17.100,- Ft.)**.

Egy naptári éven belül ugyanazon személy, család legfeljebb három alkalommal részesíthető gyermek családon belüli megfelelő nevelkedésének elősegítéséhez rendkívüli települési támogatásban úgy, hogy a tárgyév június 30. napjáig kettő, a tárgyév december 31. napjáig pedig egy alkalommal igényelhető a rendkívüli települési támogatás.

Amennyiben a kérelmező tárgyév június 30. napjáig nem, vagy kevesebb alkalommal él a rendkívüli települési támogatás igénylésének lehetőségével, abban az esetben is tárgyév december 31. napjáig csak egy alkalommal igényelheti a rendkívüli települési támogatást.

Aki aktív korúak ellátásának keretében foglalkoztatást helyettesítő támogatásban vagy egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesül, vagy családtagja ezen ellátások valamelyikében részesül, egy naptári évben kettő alkalommal részesülhet rendkívüli települési támogatásban úgy, hogy a tárgyév június 30. napjáig egy, a tárgyév december 31. napjáig pedig szintén egy alkalommal igényelheti a rendkívüli települési támogatást.

Amennyiben a kérelmező tárgyév június 30. napjáig nem, vagy kevesebb alkalommal él a rendkívüli települési támogatás igénylésének lehetőségével, abban az esetben is tárgyév december 31. napjáig csak egy alkalommal igényelheti a települési támogatást.

*

Különös méltánylást érdemlő esetben a kérelmező évente egy alkalommal rendkívüli települési támogatásban részesíthető, ha a családban az egy főre jutó havi jövedelem az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének **220%-át (62.700,- Ft.)**, egyedül élő nyugdíjasok esetében **250 %-át (71.250,- Ft.)** nem haladja meg. **Különös méltánylást érdemlő eset:** a családban bekövetkező baleset, a családtagok valamelyikének tartós (egy hónapot meghaladó) kórházi kezelése vagy betegsége, gyógyászati segédeszköz vásárlása. A betegséget, balesetet orvosi igazolással, a

kórházi kezelést kórházi zárójelentéssel, a gyógyászati segédeszköz vásárlását-hitelt érdemlő módon lehet igazolni.

Különösen indokolt, orvosi igazolásokkal alátámasztott esetekben a polgármester eltekinthet a jövedelmi viszonyok vizsgálatától, előrehaladott állapotú olyan betegségben szenvedőknél, akiknek végleges felgyógyulása belátható időn belül nem várható.

Az elhunyt személy eltemettetésének költségeihez való hozzájárulásként megállapított rendkívüli települési támogatás iránti kérelmet a haláleset bekövetkezésétől számított 60 napon belül kell előterjeszteni, csatolva a - kérelmező, vagy a vele azonos lakcímen élő hozzátartozója nevére - kiállított temetési számla eredeti példányát és a jövedelemigazolásokat. Az elhunyt személy eltemettetésének költségeihez való hozzájárulásként megállapított rendkívüli települési támogatás a temetés költségeinek kifizetésére előre is adható, ebben az esetben a temetési számlát legkésőbb a temetést követő 15 napon belül be kell mutatni.

Az elhunyt személy eltemettetésének költségeihez való hozzájárulásként megállapított rendkívüli települési támogatás összege (táblázat)*:

A jövedelemről a kérelemhez mellékelni kell a jövedelem típusának megfelelő iratot vagy annak másolatát.

A jövedelem igazolásának módja történhet különösen: munkáltatói igazolással, alkalmi munkából származó jövedelem esetén az egyszerűsített foglalkoztatásról szóló törvényben foglaltak szerint, rendszeres pénzellátás esetén az ellátás összegét igazoló dokumentummal, pénzintézetnél vezetett folyószámla pénzforgalmi eseményeiről szóló elszámolással, a jövedelmez folyósító szerv által kiadott igazolással, munkanélküliek ellátása esetén az erről szóló határozattal, tartásdíj esetén bírósági ítélettel vagy az egyezséget tartalmazó okirattal, másik fél által tett nyilatkozattal, a jövedelemre vonatkozó nyilatkozattal, egyéb hitelt érdemlő módon.

Érdeklődni a Polgármesteri Hivatal Hatósági Irodája ügyfélszolgálatán lehet.

* Ha a kérelmező családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének:

130%-át (37.050,- Ft.)	60%-a (85.500,- Ft.)
200%-át (57.000,- Ft.)	40%-a (57.000,- Ft.)
300%-át (85.500,- Ft.)	25%-a (35.625,- Ft.)

A helyben szokásos legolcsóbb temetés költségének, azaz az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének ötszörösének:

Beszélgetés Németh Istvánnal (II. rész)

Egy lokálpatrióta emlékei

Kamaszkortól a felnőttkorig (folyt.)

Számomra elérkezett az 1968-as esztendő. El kellett döntenem, hová jelentkezsem? Bármennyire szerettem volna állatorvos lenni, matematikai ismereteim birtokában nem álltam volna meg a helyem, mert a felvételi tárgyak között a biológia és kémia mellett a matematika is felvételi tárgy volt. Abból indultam ki, ha már állatorvos nem lehetek, olyan szakmát választok, amely legközelebb áll hozzá.

Jelentkeztem a budapesti Felsőfokú Mezőgazdasági Technikum Állattenyésztési Szakára. A sikeres érettségi után ott eredményes felvételi vizsgát tettem és elkezdődtek felsőfokú tanulmányaim. Az intézmény Kőbányán volt, ezért a kollégiumi bentlakást választottam. Az első év tanulmányaimban visszaköszönt az orosz nyelv, matematika, kémia és vettük az alapozó szaktárgyakat: anatómia, közgazdaságtan, állattenyésztés.

Az iskola új környezetet, új tanárokat, ismereteket hozott. A kollégiumi élet laza rendjét, Budapest kínálta szórakozási lehetőségeket, vagyis sok újdonságot. Tanáraink sokszínűsége, jól értesült, bizalmas közlései

sok gondolatot indítottak el bennünk. A tananyagba szöve elmondták gondolataikat a politikáról, szakmai megoldásokról.

Vizsgaidőszakban tettünk vizsgát a tantárgyakról. Sok gyakorlatunk volt a Budapest közeli állattelepeken, szervezetekben. Hetes szolgálati idők voltak baromfi-, sertés-, szarvasmarha-, juhtelepken. Hetes szolgálati idők voltak a Soroksári úti vágóhídon. Esztétikus szoborcsoportok voltak a rengeteg, több száz állat fogadására alkalmas istállóknál. Itt voltak az állategészségügyi tárgyak gyakorlati órái. Gyógyszerezés, vérvétel, szurcsapolás, inszenizálás a vágásra került állatoknál. Mind hasznos, érdemi munka és tanulás volt.

Egészen különleges tanáraink is voltak, mint dr. Szabó tanár úr, a Mezőgazdasági Minisztériumból, aki közgazdaságtant tanított nekünk, akire a Szabad Európa rádió rendszeresen hivatkozott. Mészáros István professzor civilben magasrangú református presbiter volt. Európai hírű tevékenysége nyomán terjedt el villámgyorsan a szarvasmarha mesterséges megtermékenyítésének módszere és állat szülését is oktató. Tóth tanár úr, aki a régi gödöllői uradalomban még látta Horthy Miklós szürke lovát és szomorú sorsát. Állattenyésztés órán – október 6-án – előadást tartott az Aradi vértanúkról. Dr. Bíró Andor gyógyszerkutató múltját hagyta oda valami oknál fogva, hogy számunkra állategészségtant oktasson. Ő volt a Beacillin antibiotikum névadója és fejlesztője. Mellesleg elismert kynológus.

Az előadásokon való megjelenés kötelező volt. Minden kézi vezérlésben ment és személyesen. Létezett előadás, jegyzet és vizsga. Kredit nem volt, halasztás sem. Az évfolyam 40 fővel indult és 35-en végeztünk. Nem volt sem KISZ, sem más mozgalmi élet az iskolában, viszont fakultatívan és közösen is elmentünk a Nemzeti Színház előadásaira. Moziba rendszeresen jártunk.

Volt egy „országos hírű intézmény” a közelünkben: a Kőbányai Sörgyár. Annak volt egy „kihelyezett tanszéke” az iskola szomszédságában, a „Laci tanszék”. Esténként sűrűn látogatott intézmény volt, ahol olcsón

ihattunk sört. A sörgyár ugyanakkor munkalehetőséget – fizikai munkát – is biztosított annak, aki pénzsűkében volt. Éjjel, nappal tárt karokkal fogadták az önként jelentkezőket.

Közel volt hozzánk a kőbányai Szent László templom, szép, neogótikus megjelenése, belül pécsi zsolnai kerámiával díszítve. Szobatársammal a monoki Hogya Bélával esti misére járogattunk.

*

1971-ben, túl a harmadéves vizsgákon egy levél várt Százhalombattáról, Tóth Andor plébánostól. Kérdezte, hogy elvállalnám-e az Egyházközség képviselőtestületében a tagságot? A következő alkalommal, amikor vasárnap idehaza voltam, mise után megkerestem Andor atyát. Megköszöntem a bizalmat, de elmondtam az előttem álló bizonytalansági okokat: nem tudom hol fogok dolgozni, a katonaságtól mikor kapok behívást? Végül arra tettem ígéretet, ha úgy látom, hogy Százhalombattán maradok, elvállalom a tagságot. Arra a kérdésre, miből áll majd a feladatom, így válaszolt: „Ha eljössz, megtudod.”

Államvizsga előtt sok volt a teendőnk. Az utolsó félévi vizsgákon kívül el kellett készíteni egy záródolgozatot. Én kisállattenyésztési témát választottam. A tarjáni Állami Gazdaság nyúltelepén előforduló betegségek, azok kártétele, a betegségek megelőzésének, gyógyításuk lehetőségei volt a munkám témája. Tarján pusztá Környe mellett volt a Vértesben. A tarjáni Állami Gazdaságnak volt akkor egy hatalmas, legkorszerűbb és legnagyobb nyúltelepe. Oda jártam ki adatokat és tapasztalatokat gyűjteni.

Abban az időben a már Benta-Völgye MGT SZ-ben a volt Matta-, később Tildy-pusztán is volt egy nyúltelep. Felkerestem Dávid Mihályt a szervezetet akkori főállattenyésztőjét azzal a kéréssel, hogy betekintést kaphassak a nyúltelep munkájába, miután a Tarján-pusztán látottakról írom a szakdolgozatomat. Megnyertem a beleegyezését, sőt örömmel vette az érdeklődésemet. Később megkérdeztem tőle, hogy

államvizsga után lenne-e lehetőségem a következő egy éves kötelező gyakorlati időmet a szövetkezet állattenyésztésében tölteni? „Majd ha aktuális lesz, térjünk erre vissza” – válaszolta.

Eljött az évvégi vizsgák, államvizs-

csenye) csirkét neveltek folyamatosan, évi 4-5 turnusban a Benta pusztai tehénistálló padlásterében.

A nyári melegben egy életre szóló leckét kaptam az elővigyázatosság elhanyagolásának következményéről. Az áramszolgál-

ga ideje, szakdolgozatom bírálata. Dr. Holdas Sándor volt a bírálóm. Akkor a Kisállattenyésztési Kutatóintézet igazgatója volt, majd kis idő múlva a Fővárosi Állatkert igazgatója lett. Munkámat dicséretesnek találta, nagy örömömre.

*

A jó eredmények után jelentkeztem ismét Dávid Mihálynál gyakorlati időmre. Fizetésem az állam biztosította, a munkát pedig a Benta-Völgye MGTSZ-ben végeztem a főállattenyésztő utasításai alapján.

Anyáméknál laktam, éltem akkor már, az újonnan épült Újtelepi házunkban. A munkahelyemen a közvetlen, legfontosabb napi teendőm a nyúltelep irányítása volt, illetve az éppen zajló kiszervezése az erre vállalkozó háztáji gazdákhöz. A feladatom érdekes volt és kerékpárral jártam át Érdre. Sok embert ismertem meg, minden udvar más volt, más megoldásokat kellett meg tapasztalni. Folyamatos szaktanácsadást, irányító szervező munkát végeztem. Mindig éjszaka volt a nyulak berakodása, a szövetkezet központjában. Amikor megérkezett a kamion 70-80 gazda hozta az ezernél is több nyulat. A gazdákat szállítólevéllel láttam el a leadott mennyiség alapján és ez volt a dokumentum a kifizetésekhez.

Ebben az időben a többi állattenyésztési ágazatra is adódott rálátásom. Két helyen volt szarvasmarha állomány: a Benta- és Pannónia pusztán, a Franciska pusztán pedig juhok. Tojótúkok a Tildy pusztai kertszettel szemben voltak. 10 000 broyler (pe-

rató hetekkel korábban levélben értesítette a szövetkezetet az áramkimaradásról. Nem tiltakoztak ellene, sem aggregátort nem helyeztek készenlétbe. A légtér olyan kicsi volt az állatok számára, folyamatosan ventilátorok végezték a légcserét. Az áramszünetben ezek leálltak, megszűnt a világítás is, az állatok a melegben egymásra torlódtak és néhány óra elteltével 10 000 csirke megfulladt a hőségben. Láttam az örvengő telefonálást, a tehetetlenséget és a hatalmas

kárt. Nagy tanulság volt számomra az eset.

A Tildyben voltak fogatos lovak és hajtók. Kis külön világ volt az övék. Stróbl (Kiss) Karcsi bácsi, Osztovcics Milán bácsi és Rontó Károly. Milán bácsi mindig úton volt

és gondoskodott lovai takarmány kiegészítéséről. Ha végigment a falun, hangzott az utca. Akivel találkozott annak valami rigmust mondott beemelve a nevet a szövegbe. Pl.: „Német Pista a csárdába, ecet ég a lámpájába”. Ezeknek az embereknek a kint végzett munka volt a szabadsága, ez éllette őket.

Egy állattenyésztőnek nem csak az állatokkal kellett jól bánni, hanem az őket kiszolgáló személyekkel is szót kellett érteni. Sok év tapasztalata kellett hozzá.

Van már annak 25 éve is, hogy rácsodálkoztam egy Horácus-i idézetre (ie. 60 körül élt): „Mindazon dolgok között, amelyekkel foglalkozhatunk, egy sincs a földművelésnél jobb, egy sincs kellemesebb, nincs természetesebb, nincs a szabad emberhez méltóbb”.

Sajnos ez megváltozott a zárt technológiák, a költségek optimalizálása és a hatékonyság érdekében. Az állatok is elvesztették természetes élőköznyezetüket, de a vele foglalkozó ember is a „haszon robotosává” vált.

*

A gyakorlati időm leteltével megérkezett a honvédségi behívóm. Két évig voltam sorkatoná, Várpalotán a híradósoknál. Sok élmény, tapasztalat ért alatta.

A laktanyánk kijáratánál volt egy templom. Számunkra Isten jelenléte kézenfekvő volt. Amikor harangoztak misére mentek a város lakói, számunkra sem volt tiltott. A kocsimák viszont igen. Amikor vasárnap nem voltunk szolgálatban, de kimenőnk sem volt, páran elhatároztuk, hogy rendezünk

magunknak misét. Elvonultunk egy csendes zugba. Próbáltuk a mise részeit követve, pap közreműködése nélkül megélni. Ebben nagy segítségünkre volt a biatorbágyi Palovics Lajos. Civil életében falujának,

majd városának polgármestere lett, több cikluson át. Ma is lelkeszi kisegítőként is tevékenykedik, már nyugdíjasként.

Egy alkalommal karácsonykor nem kaptam eltávoztást, hogy hazajöhessenek, csak kiemőt. Páran civil ruha hiányában, katona ruhában elmentünk az éjfél misére. Meglepődve láttuk, hogy egy százados a családjával szintén ott van.

Szerettek volna engem is a pártba beléptetni, ezért meghívtak egy pártgyűlésre. Ezen a gyűlésen tárgyalták a száza-

zik. A finnek nem véletlenül vitték hazájukba az 1800-as években. Jól alkalmazkodó, hosszú élettartamú, magas beltartalmú és nagy tejtermelésre alkalmas fajta.

A fajta hazánkba való behozatalát szövetkezetünk végezte az 1970-es kormányrendelet alapján az Állattenyésztési Kutató Intézet javaslatára. Működésünk alatt (1973-2007) kétszer történt a telepünkön teljes rekonstrukció és technológia váltás. A nyári legeltetéssel kombinált zárt, kötött, vízőblítéssel gumipadlón való tartástól el-

dos „elhajlási ügyét”, akit az éjfél misén láttunk. Töredelmesen önkritikát gyakorolt tévedése miatt, mindezt egy pár sorkatona jelenlétében. Döbbenetes volt számomra a szituáció.

Őrmesterként szereltem le. Úgy lettem őrmester, hogy tizedesből, átlépve, azaz kihagyva egy rendfokozatot, egyből őrmesteri rangra emeltek.

Amíg katona voltam, a Benta-Völgye MGT SZ-ben – mely a munkahelyem volt – felépült a 320 férőhelyes szarvasmarhatelep és már be is üzemelték. Dávid Mihály főállattenyésztő és párttitkár, továbbá Csipics Sztánkó, a szövetkezet elnökhelyettese Finnországba mentek és 300 kiválogatott vemhes üszővel tértek haza.

Leszerelésem után ennek a szakosított szarvasmarhatelepnek lettem közvetlen alkalmazottja. Szakmai pályafutásom itt kezdődött és 33 év múlva itt is fejeződött be. Ezalatt az idő alatt folyt le életem aktív kora. Bejártam a szakmai lépcsőfokokat, voltam műszakvezető, telepvezető, főállattenyésztő, végül az Agro-Benta Kft ügyvezető igazgatója. Különleges szakmai kihívás volt a finn ayshire fajta honosítási programja, amely fajta Skóciából száрма-

jutottunk a kötetlen, nagy termelő csoportos, növekvő mélyalmos tartásig. A fejést pedig a tehenek mozgatásával Alfa-Laval alsótejvezetékes fejőteremben végeztük.

*

A katonaságtól való leszerelésem után Egy érdekes mozzanat történt velem. Az akkori Vöröscsillag úti járdán találkoztam Ferenczi Illés tanácselnök helyettessel, a Művelődési Osztály vezetőjével. Köszöntöttük egymást és ő érdeklődött, mivel foglalkozom és munkalehetőséget ajánlott az osztályán, titkári állást. Az ajánlat meglepett, udvariasan megköszöntem, de a katonaság után alig vártam, hogy a választott hivatásomban dolgozhassak, ugyanis a katonaeveim alatt a Kaposvári Mezőgazdasági Főiskolán különbözeti vizsgát tettem és Állattenyésztési Üzemmérnöki minősítést szereztem.

Magánéletem is a munkahelyemen talált életre szóló megoldást. 1974. december végén, végeztük a szokásos állatleltárt, Bentapusztán. Odaküldték ellenőrként a növénytermesztésben dolgozó csinos, kedves, érdeklődő Kecskeméti Marikát. Akkor ismertem meg a leendő feleségemet. Egyre többször találkoztunk, közös programokat

szerveztünk. Nyáron az Adrián nyaraltunk és ősszel eljegyeztük egymást. Elhatároztuk összeházasodunk. Megnéztük Szabó Magda „Az a szép fényes nap” című történelmi darabját, ami nagyon tetszett. A címe pedig fedi az esküvőnkre való készülődés hangulatát, magasztos voltát. 1976. augusztus 14-e valóban napfényes, meleg szombat volt.

Andor atya akkor még háromszor hirdetett ki bennünket a templomban. Vállaltuk és nyilvánossá tettük, hogy életre szóló házasságot szeretnénk kötni. Az esketés kora délután történt, 80-100 fős vendégsereg mellett. Andor atya idézetére ma is emlékszem, egy orosz közmondás volt: „Ha tengerre szállsz, imádkozzál, ha háborúba mérsz, imádkozzál kétszer, de ha megházasodsz, imádkozzál háromszor!”

A párvalasztás szerintem egy életre szóló elköteleződés, meghatározza nem csak két ember sorsát, hanem a jövő generációját is. Bennem élt szüleim rossz példája, a válásuk.

A lakodalmi vacsorán, ahogyan az illik ilyenkor, gazdag teríték várta a vendégeket. A szövetkezettől nászajándékba – stílusosan – egy borjút kaptam, ebből készült a fő étel. Hozzá szürkebarátot ittunk. Az udvarban sátor állt, zenekar gondoskodott a jó hangulatból. Éjfélkor volt mennyasszonyi tánc. Ahogy elfogytak a táncra felkérők, régi hagyomány szerint apró darabokra összetörtem egy cseréptálat és sok aprópénzt szórva magunk után, ölbe kaptam a menyasszonyt. (A cserép, vagy üveg törés szokása, azt a vágyunkat fejezi ki, hogy a házasságot bő gyermekáldás kísérje, az aprópénz pedig az anyagi jólétet, bőséget jelenti.) A menyecsketáncnál Marika pirospötyös ruhában jött vissza. Nászúton Erdélyben voltunk. Ez volt első találkozásunk a „Tündér kerttel”. Feleségem apai nagyanyja e vidék szülőtte. Sétáinkon a Gyilkos-tó környékén találtunk egy I. világháborús katonai temetőt. Sok száz fiatal fenyő magonc nőtt ki a sírok közt. Elhatároztuk, kettőt kiveszünk a földből és haza hozzuk. Így is lett. Sajnos csak az egyik maradt életben, 15 méteres szép fa lett belőle. Végig kísérte életünket, alatta nőttek fel gyermekeink és árnyat adtak növekvő unokáinknak is.

Gyermekeink közül elsőnek Annamária 1977-ben, László fiunk 1982-ben, Nóra pedig 1987-ben, éppen apai dédnagyapja 100 éves születésnapján érkezett a családba.

Lejegyezte: Szegedinácz Anna
(folytatjuk)

Tetten ért történelem – 1956

Egy el nem küldött levél

Marth Béláné Móré Zsuzsannával tavaly októberben kerültem kapcsolatba, Móré Imre révén. Rokonai voltak a nagyszerszámos halász – Kácsér Mihály fia, feleségének. A testvérek részesei voltak az 1956-os forradalom budapesti eseményeinek, hiszen mindketten egyetemisták voltak akkor. Megbeszéltük, hogy felkeresem és beszélni fog nekem az '56-os élményeiről. Akármennyi idő telt is el azóta, az emlékek nem halványultak, mélyen bevésődtek. Zsuzsannát életéről, munkájáról is kérdeztem és ő mesélt nekem minderről.

– 1937-ben születtem Cecén egy iparos, kereskedő családban. A bátyámmal apáról voltunk testvérek, de testvérként édesebbek az édesnél.

Mai napig én vagyok a „legfiatalabb” gyermek otthon, aki óvodába járt. Annak idején Cecén már volt óvoda. Édesanyám és édesapám mindketten dolgoztak. Volt, aki a háztartást vezette anyám helyett. Nekem dadám volt, aki elvitt az óvodába és ott is maradt velem. Amikor felnőttként találkoztam vele, magához ölelt, gyengéd, lágy ölelése volt és én Zsizsinek becéztem.

Az óvónőm, Ibolya néni csodálatosan hegedült. Megfogott engem a zene és imádtam óvodába menni, hallgatni a muzsikát.

Általános iskolába is Cecén jártam. Akkor történtek az államosítások, a szüleim anyagi helyzete miatt a gyerekek áskálódtak ellenem. Katolikusok voltunk és a reformátusok voltak többségben. Nagyon rossz volt az iskolában a hangulat. Egy csodá-

latos ember – Ibolya néni férje – aki az iskolaigazgató volt, végül szépen elsímította az ellentéteket. Az egész osztály baráti társaság lett. Még utána is rendszeresen találkoztunk. Végül már csak özvegyasszonyok találkozója lett, mert a párjainkat elvesztettük.

Az iskolában voltak tanulmányi versenyek, ahol indultam és nyertem. Jó tanáraink voltak. Apáméknak megvolt továbbra is a nagykereskedése – cecei paprikát szállítottak fel Budapestre vagonokban – ezért továbbtanulásról szó sem lehetett, hiába végeztem el a nyolcadik osztályt kiváló eredménnyel.

Akkor épült az új szocialista város: Sztálinváros (a későbbi Dunaújváros), sok tanítóra lett volna szükség. Egy fiú tanítóképzőt indítottak ezért Sárbogárdon, de nem jelentkezett kellő számú fiú, így vettek fel lányokat is. Így kerülhettem csak be a középiskolába. Sárbogárd község volt, csak később kapott városi rangot.

Bár felvettek, nem volt öröm az élet. A családom miatt „egyéb” származású voltam, nem munkás, vagy paraszt. Az „egyébni” csak az „X”-es volt rosszabb. Éreztették velem a származásomat, hiába voltam jó tanuló. Az igazgató volt a matematika tanárom. Meg se nézte a dolgozatomat, ráírta, hogy 1-es. Amikor a félévi értékelés volt, az osztályfőnököm hivatott:

– Zsuzsa! Mit csinál maga? Mindenből jeles, de matematikából meg akarják bukítani.

– Tanár úr! Semmit sem csináltam, csak az igazgató bácsi szóba sem akar velem állni.

Egyszer megkérdezte tőlem: „Zsuzsa! Volt-e magának Móré nevezetű ismerőse?” Igen! – válaszoltam – a bátyám, Móré Imre. Székesfehérváron tanult. – Ez volt az első és utolsó kérdése hozzám.

Később kiderült, hogy Ruttkai István a bátyámnak is igazgatója volt. Indokolatlan-

A sárbogárdi tanítóképző iskola

nul megbuktatta. Ezért Imre, a gyönyörűen becsomagolt papírba – mint egy virágcsokrot – csalánt tett és átadta neki ajándékba. Az iskolából persze távoznia kellett. Imi így

képzeltem, ha felfelé tenné, olyan lenne, mint az Eiffel torony. El kezdtem nevetni, a magam kis képzelődésén. Kiszúrt. Majdnem minden órán szóhoz juttatott. József Attilá-

va: "Móré Zsuzsannának, a legjobb tanítónak." 1956. június 24.

Azóta imádom József Attila költészetét. Amikor Kisapostagon laktunk, a kisebbik fiammal gyakran ültünk a Duna-parton és mondtam a verseit.

A matektanár, ha kérdezett valamit, először csak „nem” volt a válasza. Semmit sem tudtunk neki jól.

Egyszer odajött hozzám a gyakorló iskolai tanárnő:

- Leány! Lebuktál! – mondta. Láttam, nem az uszodába mentek ti reggel, hanem templomba.

Attól kezdve megnyíltak. Mi lettünk a „kommunista” osztályból a „kedves” osztály. Akkor a középiskolával gyakorlatilag tanító képesítést kaptunk és volt még egy kötelező gyakorló év utána.

*

Egyetemre szerettem volna menni, textil mérnöknek tanulni. A matematika mellett akkor az irodalom is vonzott. Tanulmányi versenyeket nyertem, amely olyan előnyöket adott már a 3-ik osztályban, hogy felvételi vizsga nélkül mehetek az egyetemre. Földrajzból országos versenyt nyertem. Imi kísért el az egyetemre, mert felvételi vizsga nélkül, elbeszélgetésre hívtak be. Földrajz-történelem szakra akartam menni, de az csak Szegeden indult, Pesten pedig földrajz-biológia szak. Az elbeszélgetésen többen kérdeztek. Olyan kérdéseket tettek fel, ami a témába vágott, de az embernek fel kellett találnia magát. A biológus professzor azt kérdezte: „Tudja-e, mi az a püspökfalat?”

Akkor oldódtam egy kicsit és válaszoltam. Egy másik azt mondta: „Ne kínozz

A cecei családi ház

került fel Pestre kereskedelmi iskolába. A történelemnek pedig én ittam meg a levét.

Másodikosok voltunk, amikor Sztálin meghalt. Én a kis ugrí-bugriságomban szaladtam fel a lépcsőn, kivágtam az osztályajtót és azt mondtam hangosan:

– Gyerekek! Megdöglött Sztálin!

Az igazgató a lépcsőn jött fel és meghallotta. A jó Isten védett meg akkor engem. El akart vinni az AVO éjjel. Az volt a szerencsém, hogy az egyik osztálytársamnak a testvére az ÁVO-nál dolgozott. Kimentett, nem engedte, hogy elvigyenek. 16 éves voltam akkor. Ruttkai nem tudta, ki az a „nagy hatalom”, aki az ő rendelkezése fölött áll.

Utána én lettem a „favorit”. Édesanyám el akart vinni Székesfehérvárra a tanítóképzőbe, de akkor már piedesztálra emelt. Mindent kaptam: pénzjutalmat, jutalmat, üdülést, kirándulást. Amit kaptunk, abból mindenből kaptam én is. Így maradtam Sárobgárdon. Egy évig maradt még ott a képző, majd a székesfehérvári képzőbe átvitték a tanítóképzős osztályokat.

A IV. évfolyamot már ott végeztem el. „Kommunista” osztályként kerültünk át. Mindenből a legszigorúbb tanárokat kaptuk. Igazgatónk, Cseh Tóni bácsi volt a magyar tanárunk. Matek tanárnőnk a legszörösebb szívű, barátságtalan, zord nőszemély lett. Tóni bácsinak szokása volt, hogy hátra tette a kezét, szétterpesztette a lábát. Azt

ról tanultunk és én nem nagyon készültem, kezdve attól, hogy Pesten a Gát u. 3. szám alatt mi történt. Egész órán hagyott akkor beszélni róla.

- Zsuzsa! Mennyit készült maga a mai órára? – kérdezte.

- Tanár Úr, semmit! Különb is utálok József Attilát, Adyt szeretem.

Év végén behívatott az irodába és azt mondta: „Ezt adom magának, mint az imakönyvet. Legyen úgy magánál és próbálja megszeretni József Attilát.” Az van beleír-

Búcsú a Sárobgárdi Tanítóképzőtől

zátok már!” Elbeszélgetés végén, ahogy szaladtam ki, utánam szóltak: „És ösztöndíjat kér-e?” Helyettem valamelyik prof válaszolt: „Persze, a legnagyobbat.” Rákosi Mátyás ösztöndíjat kaptam. Amikor kifizettem a kollégiumi díjat és mindent, több pénzem maradt, mint amikor kimentem tanítani.

Az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Természettudományi Karának földrajz-biológia szakos hallgatója lettem. A kollégium a Rákóczi út 5. szám alatt volt. Az épület földszintjén tanításhoz szemléltető eszközök árusító bolt volt akkor.

A Vasdiploma átadása – Sárospatak 2022

*

És jött 1956. Mi földrajzosok szombatontként kirándulni mentünk. Jártuk a hegyeket, megfigyeltük közzettanilag, biológiailag. Amikor mi kirándultunk, akkor volt a Műszaki Egyetemen a gyűlés.

Elhatározták, hogy szervezzünk tüntetést a lengyel néppel való szolidaritás jegyében. Ez a hír fogadott bennünket, amikor megjöttünk a kirándulásról. Gyülekezés a Gólyavárban lesz október 23-án, a természettudományi kar hallgatóival. A Gólyavár a Természettudományi Egyetem területén volt, egy nagy kerek épület.

Október 23-án délelőtt 10 órakor abahagytuk az órákat, mentünk a Gólyavárba. Délben még gyorsan megebédeltünk és a megbeszéltek szerint 2 órára a Károlyi Kertbe mentünk, mert ott volt a három egyetem hallgatóinak a gyülekezése. Onnan indult a tüntetés.

Kimentünk a Duna-partra a Petőfi-szoborhoz. Sinkovits Imre verset mondott. Elénekeltek a Himnuszt és indultunk Budára a Bem-szoborhoz. Útközben követeltük:

„Kossuth címet akarunk”. Először csak úgy tűztük össze a zászlón a címet, hogy ne legyen látható a sarló és a kalapács. Később egyre több zászlóból kivágták. Üdvözlőgyűléssel fogadtak az utcán az emberek. A Bajcsy Zsilinszky úton haladtunk végig, a Margit-híd felé. Menet közben volt egy kaszárnya. A katonák az ablakba tódultak.

A Bem téren Tildy Zoltán mondott beszédet, majd a Forradalmi Bizottság egyik tagja felolvasta a szervezet kiáltványát. A Műszaki Egyetemről pedig egy diák felolvasta a követelésünket, a 12 pontot.

A Bem tér után visszajöttünk az Ország-

léknek. Imi egyszer látogatott meg, október 31-én, szerdán, aztán visszament a társaihoz. Részt vett a harcokban, sokat idegeskedtem érte.

A kollégium épülete mellett volt egy üres telek a Múzeum körút és a Rákóczi út sarkán. A rajta lévő ház a II. világháborúban pusztult el. A Kollégium oldalfalán, az emeleti szinteken volt egy hatalmas üvegfal. Romokban állt a velünk szemben lévő nagy épület a Múzeum körút és Rákóczi út sarkán. Alul bankház volt, egy félköríves épületben, hatalmas órával a tetején, az emeleti szinten pedig extra méreteket áru-üzletház.

Levelet írtam a szüleimnek, hogy valamennyire megnyugtassam őket. Nem tudhattam, hogy Imre később hazament. Édesanyám azt mondta neki: „Az egyszem testvéredet otthagytad a tűzben!”

Imi akkor visszafordult és egy tejesautóval visszajött értem Pestre. Az édesapám azt mondta édesanyámnak: „Már az egyik gyereked itthon volt. A másikért visszaküldted meghalni.”

November 31-én a kollégium második emeleti ablakából láttam, hogy tank áll a Kossuth Lajos utcában. Egy sötétkék ballonkabátos fiatal férfi jött a kollégium felé. A tankból rálöttek. A kabátja meggyulladt, próbálta eloltani a ruháján a tüzet. Azt hittem a testvérem az, felugrottam. A tankból meglátták a mozgást és az ablakra löttek. A légnyomás úgy kapott el, hogy fekvé találtak a társaim. Imi hajolt fölém. Nem ő volt az, akire rálöttek, de ő meg a kollégium oldalán lévő üvegfal szilánkjaitól sérült meg, amikor az Astoria melletti tankból meglöttek.

Imi egy cecei tejeskocsival jött Pestre. Vidékről teherautókkal hoztak fel élelmet. Cecén volt egy tejüzem, ami naponta szállított tejet, élelmet.

A Szabadság hidat az oroszok már lezárták, gyalogosan mentünk át Budára. Lekéstük a Cecére visszatérő tejeskocsit. Végül egy másik teherautóra sikerült felszállnunk a Gellért térenél. Az utolsó pillanatban mentett ki az ostrom előtt.

November 4-én hajnalban Rácalmáson – ahol addig sohasem jártam – almát adtak föl a kocsira, mert nagyon éhesek voltunk. Dunaföldvár felől már jöttek az orosz tankok. Dunaföldváron a tisztikantinba vittek bennünket és ott enni adtak nekünk.

Édesanyám egész éjszaka imádkozott értünk, hogy épségben érjünk haza. Bár épségben kerültünk haza, Imrének már nem lehetett maradnia, mert az ÁVÓ-sok már keresték.

ház elé, ott voltunk, amikor leverték az épületről a vörös csillagot. A tömeg azt skandálta: „Vöröscsillag nem kell nekünk, Kossuth címer a reményünk”.

Hosszú ideig vártunk arra, hogy Nagy Imre kijön az épület elé, mert a tömeg őt követelte. Maléter Pál jött, a Parlamentbe sietett Nagy Imréhez. Akkor már késő este volt és csúnya dolgok voltak. Teherautó jött, a rajta lévő közölték, hogy a Magyar Rádió az ÁVÓ-sok lövik a fiatalságot. A professzorok hazarendeltek bennünket.

A mi épületünk központi helyen volt. A kollégiumból nem engedtek ki bennünket, és egy idő után az óvóhelyre kellett mennünk. Kezdetben még a búzadarát is vízben főztük meg, de az épület belövéseket kapott és később nem volt sem áram sem víz. A fiúk próbáltak gondoskodni arról, hogy az 500 lánynak legyen mit enni, mert éhesek voltunk. Egy alkalommal Darvas Iván jött és azt mondta: „Lányok! Adjatok enni, mert megdöglök!”

Sokáig megvolt a lábasom, amiben a kollégiumban főztem. Megtartottam em-

*

1956-ban elsőéves egyetemista voltam, 19 éves. Nagyon sokan voltunk akkor ott-hon egyetemisták Cecén. Mint fiatalok jól akartuk érezni magunkat, még táncoltunk is. Hogy pénzünk legyen, az állatorvos oltást szervezett, tyúkokat kellett beoltani. Lázár

anyámat ápolni. Ősszel, az új tanévben már Cecén tanítottam.

Hivatalosak voltunk egy lakodalomba, ahol megismertem az én drága angyalomat. Béla a Bartók Béla szakiskolába járt előtte. Úgy döntöttünk, én nem megyek vissza az egyetemre, ő pedig nem megy fel

gyerekeknek ne legyen megterhelő a tananyag, délelőtt voltak a nehezebb tárgyak, délután pedig a könnyebbek. Sok volt a szabadidőben zenei-, kézműves-, kulturális-, sportfoglalkozások voltak. Álomiskola voltunk.

Akkor még nem terjedt el, bár a módszer megjelent könyvalakban. A kiadvány dátuma: 1973. július 10. A címe: „Útban az egész napos iskola felé”. Sok bemutató tanításunk volt, pedagógusoknak. A „Tanító” című folyóirat a kísérletet figyelemmel kísérte és folyamatosan tájékoztatott róla.

*

Sárbogárdon építettünk családi házat. A férjem zenét is tanított. Én a mai napig járok egy kórusba énekelni, Sárbogárdra. Hangverseny minősítési kórusunk van. Mozart koronázási miséjével készülünk az Adventre.

Béla a Soproni Evangélikus Tanítóképzőben végzett, zenekarát tanítók lettek. Magánúton is énekelt, szólót a kórusban. Alsó tagozatos képesítést kapott. Kezdetben mindent tanított, majd szakfelügyelő lett és mellette órákat is adott.

Már megvolt az Ezüst, az Arany, a Gyémánt és most megkaptam az idén a Vas Diplomátam.

Az ELTE Gólyavár napjaiban

Ervin (író) a szüleivel Rácegrespusztán lakott. A két család összejárt, jó barátságban voltunk velük. A szüleimhez a boltba jártak vásárolni. Ervinnel jártam oltani, aki magas, szép szál legény volt, a Bölcsészkaron újságíró szakra járt. Orvosnak nézték, egy család kérte, hogy nézze meg a disznait. Ervin egyet beoltott a tyúkoknak való vakcinával.

Másnap dolgozni mentünk. Az állatorvos azzal fogadott bennünket: „Ervin! Mit csináltál? A sertés elpusztult.”

Az 1956-os eseményekről Zsigmond Vilmos és Kovács Laci dokumentumfilmeket készített. Külföldre mentették ezeket a filmeket és az USA-ba kerültek. Kovács Laci cecei volt, Imre jó barátja.

Háromszor próbáltam az egyetemre visszakérülni, de nem kezdődött meg a tanítás. Az érettségi után lehetett volna nekem egy gyakorló évem, hogy megszerezsem a tanítói képesítést. Ezért, hogy ne vesszen el az évem, kimentem tanítani 1957. február 19-én – a névnapomon – Fehérvárcsurgóra és ott maradtam a tanév végéig.

Édesanyám az izgalmakba belebetegedett. A szüleim kértek, ne menjek vissza az egyetemre, hanem menjek haza az édes-

Pestre, az Akadémiára, összeházasodunk. '56-ot őriztük a szívünkben, de nem beszélünk róla.

A egy év gyakorlattal megszereztem a tanítói oklevelet. Utána tanítóképző főiskola lett. Később Fehérváron megszűnt a tanítóképző, Győr, majd Kaposvár lett a regionális központja. A tanárunk azt mondta: „Hatékonyabb volt az egy év gyakorló iskola, mint a két év a főiskolán.” Főiskolára már nem jelentkeztem.

- Milyen településeken tanítottál utána?

- Fehérvárcsurgóra '56 miatt kerültem. Cecén 1957-ben egy évet tanítottam. A férjemmel 1958. augusztusában házasodtunk össze. Utána negyven évet a Sárszentmihályi Általános Iskolában tanítottam. Onnan mentem nyugdíjba 1992-ben.

Nem voltam szakos tanár, de kémián kívül mindent tanítottam. Alsóban pedig a 3-4 osztályt.

A párom dolgozta ki az egész napos iskolaotthonos rendszert. A módszertan a Fáklya folyóirat 19-es számában jelent meg, a Kossuth kiadónál. Ez azt jelentette, hogy a gyerekek nem vittek haza házi feladatot, tanszert, csak hét végén a füzetüket megmutatni a szülőknek. Hogy a

Két fiunk született: Béla és Péter. Bélának két leánygyermek, Péternek egy fia van. Béla 63 éves, a leányai 38 és 22 évesek. Péter 59 éves és 13 éves a fia.

Nyugdíjba mindketten 1992-ben mentünk. Én plusz 11 évet dolgoztam a kötelező éveken felül. A férjem 2006-ban halt meg. Jómagam 18 éve Dunaújvárosban élek.

Móré Zsuzsanna levele a szüleihez, 1956. októberében

Drága Jó Édesanyám és Édesapám!

Szeretnék megnyugtani benneteket annyira, amennyire lehet. Szeretném leírni úgy az eseményeket, ahogyan én azokat láttam és átéltem, hozzá téve azokat is, amiket a többiek meséltek és mi csak a hangját hallottuk.

Már hetek óta itt Pesten lázban van az ifjúság. Izzó hangulatú gyűléseket tartottak mindenfelé a városban. Hétfőn este én ültem a tanulóban, mikor bejöttek a lányok és bejelentették, hogy holnap pedig tüntetést rendezünk.

A hirdetőtáblákon is ez a felirat állt: Kedden, 23-án délből gyűlés lesz a Gólyavárban, délután 3 órakor pedig a lengyel néphez való barátságunk alapján szimpátia tüntetést rendezünk. Gyülekező ¼ 3-kor a Károlyi kertben.

Délből abba maradt az előadás és tanár, diák professzor mind sietett a gyűlésre. Itt felolvasta a DISZ vezető a követeléseket, melyek minden egyes pontját hatalmas lelkesedéssel fogadott a tömeg.

Gyűlésünkön rengeteg küldött volt, más egyetemekről, gyárakból, rendőrségtől, katonaságtól. Vezetőik bejelentették, ők is csatlakoznak a tüntető ifjúsághoz. Forró hangulatban ért véget a gyűlés, azután rohantunk ebédelni. A nagy rohanásra minden ház lakója az ablakokba tódult, csak úgy repültek felénk a kérdések. Tényleg tüntetni fogunk?

Az utcán megálltak az emberek és büszkén néztek az egyetemisták mellét díszítő nemzeti szalagocskára, mert azt a gyűlés előtt mindenki kitűzte.

Ebéd alatt is csak a tüntetésről beszéltek, amit mi csendes tüntetésnek határoztunk, hogy lesz, nehogy ha kiabálunk a közénk keveredettek olyan jelszavakat hangoztassanak, amiket esetleg megtorolhatnak rajtunk.

Ebéd után siettünk a Károlyi kertbe, ahol a gyülekező volt. Itt hallottuk meg, hogy a belügyminiszter nem engedélyezi a tüntetést, ezt persze kifütyölte az ifjúság és küldöttséget bocsátott útnak, hogy engedélyezzék a tüntetést, ami eredménnyel is járt.

Így a hatalmas tömeg elindult a jogi karhoz, hogy ott a jogászokkal egyesülve menjünk a Petőfi térre, nagy költőnk szobrához, hogy onnan induljon a tömeg útjára. Mire mi odaértünk már a többiek ott voltak. Sinkovits Imre (nagy színész) szavalta a Nemzeti dalt, aminek minden egyes refrénjét vele mondta a tömeg, Valami felemelő érzés volt az a hangorkán, amely akkora erővel csak azt kiáltotta:

„A magyarok Istenére esküszünk, esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk!”

Ezután elénekeltük a Himnuszot és indultunk Bem apó szobrához. A Kossuth utcán jöttünk fel és a Kiskörúton (Tanács körúton), Bajcsy-Zsilinszky úton, Szt. István körúton mentünk a Bem szoborhoz!

Az útközbeni jeleneteket nagyon nehéz leírni. Követeltük: „Kossuth címet akarunk”. Először csak úgy tűntük össze a zászlónkat, hogy a régi címer

ne lásson, később azonban a régi címereket a sarlós kalapácsost kivágtuk és a fellobogózott házak zászlóiból is kivágtattuk, amiket nagy üdvívalgással fogadott a tömeg. Az emberek minden házon csak egy zászlót hagytak, a többi ledobatta magának a tomboló nép.

Nagyon szép jelenet volt, amikor egy öreg bácsi elővette régi Kossuth címeres zászlaját és könnyes szemmel ledobta a tömegnek. A nénik elővették nemzeti színű kendőiket, ezeket a vállukra terítve álltak az erkélyen. Mindenhol nemzeti színű zászlók lobogtak és szalagok lengtek. Érdekes jelenet volt az, amint meneteltünk közvetlen előttünk lévő sorban mentek a profok. Egy ember elkialtotta: „Forró vizet a kopaszra”, erre az egyik nagyon mulatságosan megjegyzi, de ezt nem rám gondolta, á dehogy Rákosira volt a válasz.

Bem szoborhoz közeledve a kaszárnya előtt követelte a nép a katonáktól, hogy gyertek velünk, de ők nem jöhettek. Jelszó: „Honvédnek magyar ruhát, vessék le a gimnasztorkát”, mire ők levették és úgy álltak ablakaikba, ahová nagy papírokra felrajzolták a Kossuth címet is. Itt minden egyetem elvonulva Bem szobra előtt, letette koszorúját a nagy hadvezér lábaihoz. Ezután lehetett látni, mekkora tömeg van a felkelésben. A Margit-hídon csak úgy nyüzsgöttek már visszafelé az emberek Pestre, mi pedig Budán voltunk, a tömeg vége pedig még éppen hogy átért Budára.

A hídon már fáklákat gyűjtöttek és a csendes tüntetés mind hangosabbá vált. Pár jelszót írok most le, ami eszembe maradt: „Gyűjtsd a vasat és a fémet, Sztálin szobrot add a méhnek, ezzel is a békét véded.” „Azt kérdezik Pesten, Budán, hová lett a magyar urán?” „Ruszkik haza!”

Ezután a Parlament elé vonultunk. Itt „Gerő Ernő gyere ki, ég a házad ideki”. „Vörös csillag nem kell nekünk Kossuth címer a reményünk”. Ebbe természetesen már volt túlzás, ami alapján meg is kaptuk a csöcselék jelzőt, persze ezt már nem az egyetemisták követelték. Új kormányt és Nagy Imrét követelte a tömeg.

Egyszer csak eloltották a villanyokat, hogy a tömeg menjen széjjel, mire aztán kinél mi volt, azt gyűjtotta meg. (Az) Újságokat felemelték és úgy égették. Amerre (a) szem ellátott lángtenger borította az utcát, ez kissé veszélyes volt, de eredménnyel járt, mert a villany újra kigyulladt, a követelés pedig fokozódott. Nagy Imre késett, másra nem hallgattak, ha más beszélt kinevették, fűtyölték, borzasztó volt.

Már azt kiabálták, ha nem jön ki valaki, mi megyünk be. Hangszóró nem volt, úgy ordították le, hogy ha Nagy Imre megérkezik azonnal beszélni fog, addig Sinkovits szavalt, de csak a Nemzeti dalt engedték, és míg Nagy Imre megérkezett addig csak a Himnuszot és Szózatot énekeltük, mikor azonban ő megjött, rá sem hallgattak. Kérte a csendet és a nyugalmat, de követelték, hogy látni akarják, nem tudom, hogyan képzelték, elég az hozzá, hogy őt sem hagyták beszélni, közben autók érkeztek, amik máshonnan hozták a hírt.

Nagy Imre beszéde után mi páran innen eljöttünk és haza akartunk menni.

A Kossuth utcán feljőve a motorosok állandóan kiabálták a híreket. Ez már látjátok, időt nem is írok, 10 óra felé volt. A tömeg ezután a rádióhoz ment, ahol felgyűjtották az autókat, amiket senki sem oltott, hisz a Parlament előtt bejelentették a „holnap sztrájkolunk” jelszót.

Itt történt az első haláleset is. Ezután aztán megkezdődött a lövöldözés, aminek most péntekig (okt. 26) sincs még vége, ez tart kedd óta éjjel-nappal. Most már csak azt várom, hogy még egyszer jussak a szállóig, onnan ki sem mozdulok. Útközben láttam meg az első főbe lőtt katonatisztet. Ezután már rohantam a szállóba, ahonnan az ablakból néztük az eseményeket, közben hallgatva a rádiót, ami még éjfélkor sem mondott semmit, mi történt nálunk.

Fél kettőkor feküdtünk le, ötök már felkeltünk, mert állandóan lőttek. Itt nálunk volt a központja és van is a felkelésnek. Az állandó lövöldözés és az ágyúzás megkezdése miatt az óvóhelyre vonultunk. Imi miatt nagyon izgultam, mi lehet vele? (Október 31-én) szerdán bejött hozzám, csütörtök reggel elment és azóta nem tudok semmit róla, remélem hazament és nincs semmi baja. Azt mondta ad fel táviratot. Én is küldtem, amit az egyetem adott fel közös szöveggel, remélem megkaptátok. A rádióban is üzent a kollégium, amit talán ti is hallottatok: Ez a Rákóczi úti Zrínyi Ilona diákotthon.

Most már nem tudom rendesen írni, az eseményeket, mert most is állandóan lövöldöznek és így nagyon ideges vagyok, meg az ember azt sem tudja, mikor milyen nap volt és azon mi történt, de megpróbálom összeszedni kicsit (a) gondolataim és uralkodni idegeim felett. Kosztunk az van, ha nem is bőven, de néha hoznak a fiúk, ami veszélyes vállalkozás tőlük.

Kedd déltől szerdán este ettünk először. 500 lánynak nem könnyű kosztot szerezni, mikor nincs az nagy baj. A mi szobánkban aludni nem lehet, ablakunk nincs, mind kilőtték, a plafon lehullott a lövésektől. Pedig még a mi emeletünk van a legnagyobb rendben, az elsőt és harmadikat ágyugolyó is (el) találta.

Borzasztóan néz ki Pest. Szerdán leégett itt velünk szemben az a nagy órás ház, bankház volt, alul extra méretű áruháza volt. Astoria nincs, teljes pusztulás van. A villamosvezeték a földön hever, a sínek néhány helyen felszedve, villamosok összetörve, feldőlve, ágyúk, tankok vannak az utcán. Láttam égni azt az áruházat, valami borzasztó volt, amint a lángok jöttek ki az ablakon. Szörnyű látvány fogadná az idegent, ha feljönne. Meg ne próbáljatok feljönni, én is, ha mód lesz rá, azonnal megyek haza, de ez most teljes lehetetlenség. Levelem feladását sem tudom megtenni, így ne izguljatok értem, mert annak kérése, amit egy pár lánytól kért a mamája, azonnal küldjenek értesítést, az merő lehetetlenség.

Rácz Laci igaz története

DOLGOZNI? TANULNI? DOLGOZNI TANULNI

Nem tudom! Lehet, hogy nem jól csináltam. Gyermekeimnek nem túl sok feladatot adtam gyerekkorukban. Nem azért, mintha nekem rossz emlékeim lennének, azokról a munkákról, amiket szüleim rám bízta. Nem akartam terhelni őket, hiszen dolgozhatnak még eleget. Az én lelkiivilágommal nem foglalkoztak annyit. Hamar megbíztak ezzel, azzal.

Legelső tevékenység amit el kellett végezniem, a boltba járás volt. Talán még 4 éves sem voltam, mikor először megkérdezte anyám. „Lacika! El tudsz te menni boltba?” - És megmutatta, hogy hogyan is néz ki az, amit meg kellene vennem. Nem sikerült! Valamit hoztam, de nem azt amit kellett.

Gyakorlat teszi a mestert, és innentől kezdve minden nap gyakorolhattam. Az teljesen természetes volt, ha anyám mosogott vagy takarított, abból nekünk is ki kellett vennünk a részünket. A ház körül is volt testhez álló munka, amit rám bízta. Rendszeres megbízatásom volt a tyúkok etetése. Morzsolnom kellett néhány cső kukoricát, és tiszta vizet önteni nekik. Ez a munka csak iskolai szünetben talált meg. Innen kiderülhet, hogy én sem voltam agyonhajtván. Nem is emlékszem, hogy a kisiskolás koromban a munkától fáradtam volna el.

Ahogy nőtem, úgy sokasodtak a kötelezettségek. Jöttek a kerti munkák, kapálni utáltam, ez messziről látszott rajtam, így szüleim nem is erőltették. Ellenben az ásás sem volt ínyemre, de mindenre nem mondhattam nemet. Ősszel minden nap fel kellett ásnom egy faközt. A mi kertünk nem csak nagy volt, de tele is volt gyümölcsfával. Egy faköz négy fa közötti területet jelent. Metszés után összeszedtem a lehullott ágakat. Ezt szívesen csináltam, mert a hatalmas nagy kupac ágat, amit összeszedtünk, egyszerre gyűjtöttük meg. Hatalmas máglyát tudtam csodálni, és piszkálni. Bántam is mikor leégett.

Nagyobb munka, inkább betakarításakor volt. Borsó, mák, bab, gyümölcs szedés stb. Ezt az időszakot túl kellett élni. Ez legalább tiszta munka volt. Nem így a nyulak takarítása. Volt amikor háromszáznál is többen voltak, és ennyien piszkítottak. Ki kellett

szednem alóluk a trágyát, aztán néha megétetni, és ami még akadt. Ez divatos szóval családi vállalkozás volt, én meg a család tagja voltam, hát be kellett segíteni. Ahogy telt az idő, egyre jobban számítottak rám, már nem csak otthon kellett helytállni. Miután elbírtam a két moslékos vödört, mehettem délutánként, az iskolából elhozni az ott összegyűjtött moslékot. Ez nagy szerencse volt, hogy megkaptuk, így elég olcsón tudtuk felhizlalni a disznókat. Ami szüleimnek szerencse volt, az nekem maga a tragédia.

Képzeliük el, hogy egy tizenéves gyerek, milyen büszkeséggel sétál végig az utcán, két moslékkal teli vödörrel. Borzalom! Igyekeztem láthatatlanná válni abban az öt percben, még hazacipeltem a szégyent. Hála istennek, egy idő után, más kapta meg az ételmaradékot. Megszabadítva engem ettől a gyötrelmetől. Disznóvágáskor már elővettek, már nem csak akkor szóltak, mikor készen volt a sült hús, már akkor is, mikor tisztítani kellett a megperzselt állatot. Aztán már akkor is, ha le kellett darálni, arrébb kellett vinni, meg kellett fogni. Aztán már akkor is, mikor le kellett fogni. Híre ment, hogy mi mindenre vagyok alkalmas, elkezdtek kézzől kézre adni. Mentem természetesen nagyszüleim disznóvágására, nagybátyámhoz, és már idegenekhez is. „Gyere már el legalább lefogni.”

Még jó, hogy a disznóöléseknek határozott ideje van, és ez csak egy két hónap. Hívtak már másért is. Kukoricát törni, szüretelni. Néha lovat vezetni, ekézni. Battai nagypapámnak egyébként is többet segitettem, hiszen hatvanöt évvel volt idősebb nálam, de jól éreztem magam vele. Így elmentem, mikor szedte a babot, morzsolta a kukoricát, és akkor is, mikor vizet kellett kivinni a szőlőbe, permetezéshez. Lassan, ahogy elértem a 15- 16 éves kort, már teljes jogú tag lettem. Na, nem a pálinkát és a bort osztották felnőtt módra. „Hogyne, még megárt a gyerekeknek!” - mondták vigyázó szüleim, és nagyszüleim. De a munkában már egésként számoltak velem.

Sokszor utáltam, hogy más egyéb, akkor fontosabbnak hitt tevékenységtől fosztanak meg a sok munkával. Ami egyáltalán nem volt kibírhatatlan. Most visszatekintve vettem csak észre, mi mindent kaptam a gyermekmunkától. Kaptam elsősorban az időt,

amit ténykedés közben, azokkal tölthettem, akik már nincsenek velem. A tudást, amit munka közben tanulhattam. Az élményt, és a tapasztalatot, amit átélhettem, és ma már hasonlót sem tapasztalhatnék. Nem utolsó sorban azt a felismerést, hogy a munkát meg kell csinálni! Ha tetszik, ha nem.

SIVATAGI KIKÉPZÉS

- Főnök! Hova a fenébe megyünk? Ez a szar nem fog oda felmenni. – Főnök rám néz, csodálkozó tekintetét nem látom, csak a hangján hallom, hogy nem érti a rinyát.

- Hova akar maga felmenni?

- Hát oda! Oda fel, ahová a többi lámpa is tart.

Tök sötét van, az MN 1480 gyakorlatozik. Én meg itt töltöm az időt, meggyőződés szerint teljesen feleslegesen. Magyar Néphadsereg ötödik önálló harckocsidandárja megint kitelepül. Szuper titkos alakulat, aminek a harckocsikhoz semmi köze. Hogy ezt más észre ne vegye, mindig éjszaka vonulunk, álcafénnyel. Az álcafény csalóka, ugyanis nem lehet vele látni. Itt a látni és látszani szabálya teljesen fordítva van. Ha te nem látsz, téged sem látnak. Ezért látom az előttem haladó menetoszlop fényeit, ami minden járművön, egy halvány piros lámpa.

Úgy, mintha apró piros lámpák tartanának libasorban, az ég felé egyenesen. A főnök csodálkozó hangja átvált fuldokló röhögésbe, mikor eljut az agyáig, hogy én hová szeretnék felkaptni.

- Az a rádiótorony, maga féleszű!

Nem szokott gyakran így becézgetni, de most megérdemeltem. Hogy lehet egy adótorony fényeit összetéveszteni a menetoszlop fényeivel? „Na jó! Most te nyertél.” – gondoltam. Lesz ez nemsokára másképpen is.

A főnök, Palugyai a századparancsnok. Én meg azt az autót vezetem, ami a századunk felvezető kocsija. Kettőnkön kívül, még ketten ülnek a hivatalos nevén 142-es rádióállomásban. Két híradós, akik hátul kezelik a rádiókat. Ők nem hallják a mi beszélgetésünket, ugyanis a fejükön viselik a fejhallgatót. Jobb is, mert nem kell mindenkinek tudni Rácz Laci égbemeneteléről.

Rádió jön a parancs: „Tábort verni!” Na de hol? Egyszer csak a halovány holdfényben feldereng, egy pont méretes völgy. Innen nem lehet látni a környező települések fényeit. Ebből következik, hogy ők sem látnak minket. Gyorsan, gyakorlottan verünk sátrat, aztán szunya. Néhány órón kívül mindenki hamar elalszik. De az éjszaka rövid. Alig, hogy dereng, kiderül a fatális tévedés. A tábor a legközelebbi település, és annak pince sora közé sikerült felverni. A legelső vendég szekérrel húz át a táboron. Az őrség nincs a helyzet magaslatán észre sem veszik a betolakodót, csak akkor riadnak fel, mikor az fennhangon rájuk köszön:

- Pálinkás jó reggelt!

Meglepetésükben, csak annyit válaszolnak. - Az jó volna!

Mintha ez volna a jelszó! Ellepik a táboron átvezető utat a szomszéd falusiak. Visszafelé mindegyikük hoz valamit a kiszáradt honvédeknek. Talán emlékeznek saját szomorú sorsukra, mikor majdnem szomszéd haltak. Mire a főnökség legkorábban ébredő tagja, a hadtápi főnökünk felébred, már késő. A táborban fellelhető összes edény a szeszfelhalmazos áldozatául esik. Néhányan már nem csak az edényeket töltötték meg. Az öreg zászlós azonnal feltűnik a legénység élénk állapota. Ki is szagolja az okát.

- Rácz!

- Parancs!

- Mi van itt?

- Jelentem... - És felvázolom a helyzetet. Azért én, mert szabadidőmben én vagyok az öreg isten tudja melyik keze. Én cserélem a ruhákat, osztom a menázsit, stb.

- Hadd lássam! - És elveszi a kulacsomat,

ami színültig van borral. Aztán meg a csajkám, amiben pálinka van. Még jó, hogy nem iszik bele. Viszont a pálinkából kiönt magának egy vizespohárnyit. Egyszerre fölhörpinti. Majd megint önt.

„Hogy a rossebb egyen meg!” - mondom magamban. Már alig van belőle.

- Mit mond, Rácz?

- Semmit. - Hát merek én bármit mondani?

- Fogja ezt a poharat! Vigye a századparancsnok elvtársához! - Fogom és viszem. Kopogok a törzsbusz ajtaján.

- Mi van? - Nyitja ki az éppen ébredés alatt álló főnök az ajtót.

- Ezt küldi a zászlóselvtárs! - Jelentek

szabályosan, kezemben a pohárral. - Meghülyült ez az öreg, hogy vizet küld nekem? - Elveszi és beleszagol.

- Honnan szereztétek!? - Röviden ecsestelem helyzetünket. És gyorsan elhúszom a csikot. De még pontosan hallok a kiadott parancsot.

- Századgyűlés! - „Ez már késő” - gondoltam magamban. Kinek szeme van az hamar észrevette, hogy az első század teljes legénysége, elvesztette az alkohollal vívott hősiesség küzdelmet. Miután sikerült összeállítani a menetoszlopot, fényes nappal, és sikerült a vezető fülkébe betenni az összes sofőrt, kiadták a parancsot, hogy minél előbb elhagyjuk az ütközet helyszínét. Indulás! Én külön parancsot is kapok.

- Csak óvatosan Rácz! Ki ne lötyögjön a bor ebből a fazékból!

Ki nem hiszi, járjon utána! Van itt néhány ismerősöm, akikkel együtt éltük át ezt a történetet. Remélem igazolnak. Bár emlékeim erről az esetről, elég halványak.

SZÁZ! EZT HOGY MAGYARÁZNÁM MEG ?

Századik történet! Tavaly áprilisban, mikor megírtam az első részt, egyáltalán nem gondoltam arra, hogy lesz második.

Aztán eszembe jutott még néhány. Hát miért hallgassam el, lehet, hogy mást is érdekel. Arra nem jöttem rá, hogy mást érdekel-e, arra viszont igen, hogy engem az érdekel.

Hány történetem lehet? 10, vagy 20, 50, lehet, hogy 100? Írtam, meg írtam, rosszabbat, és jobbat, és íme itt a századik. Azaz száznál többedik, de a századik sorszámú.

Megnyugodtam, hogy egy egyszerű ember egyszerű élete is lehet érdekes. Lesz mit nézni azon a filmen, ami az utolsó pillanatban majd lepereg. Na, de addig is, boldogítalak benneteket, még azzal ami eszembe jut. Persze nem ilyen sűrű-

séggel, mostanában heti kettő. A jóból is megárt a sok! Hát még belőlem!

Mindenesetre én eddig élveztem. Köszönöm, hogy nem vettétek el a kedvem, még akkor sem, ha nem sikerült az iromány valami fényesen. Hiszen nem vagyok író, és nem is leszek!

SZÁZHALOM

Óvárosi Közösségi, Közéleti Folyóirat

Megjelenik havonta

Felelős kiadó:

Jován László,

a Hírhalom Egyesület elnöke

Szerkeszti a szerkesztőbizottság.

Postacím: 2440 Százhalombatta, Csenderics út 4.

Tel.: 06-30-966-8079

www.szazhalom.hu

ISSN szám: 2559-9860

Nyomdai munkák:

Hírhalom Egyesület, Százhalombatta

Támogatók:

Százhalombatta Város Önkormányzata

Nemzeti
Együttműködési
Alap

MINISZTERELNÖKSÉG

BETHLEN GÁBOR
Alapkezelő Zrt.

Tamási József atya visszaemlékezése

Életutam

Éppen hogy csak véget ért a II. világháború, amikor 1947 májusában – el tudom képzelni –, már nyíltak az orgonák, és talán annak az illata is hatott egy háromgyermekes házaspárra. Olyannyira, hogy vállalták – legyen egy negyedik is... és elkezdtem élni édesanyám méhében. Aztán 1948 februárjában megszülettem. Papírforma szerint Tasson. Ez a mai Kunszentmiklósnak felel meg.

Akkor ennek a városnak a vasútállomáshoz közeli része még Tasshoz tartozott. Ott volt a közös állomás, Kunszentmiklós-Tass. Budapestről délre, úgy 50 km-re. Negyedik gyerekként születtem, és ez meghatározta az életemet. Hisz a mai napig – sajnos most már szülők nélkül, de hát ez a természetes –, mi négyen együtt kezdtük az életet, és folytattuk és éljük a mai napig is. Az iskolák, mint mindig helyben kezdődtek, még a középiskola is, hisz egy patinás, régi gimnáziuma van Kunszentmiklósnak, valaha református gimnázium volt, aztán államosították. Én abban az időben érettségiztem. Most újra a református egyház működteti.

Érettségi után sem tudtam jobban, mi szeretnék lenni, vagy mi kellene, hogy legyek, mint akár ötödikes koromban. De ötödikes koromban is foglalkoztatott a gondolat – mivel ministrálni jártam, és minden vasárnap templomba jártunk a szüleimmel, testvéreimmel, lehet, hogy, amilyen képességeket kaptam a jó Istentől –, azzal talán pap is lehetnék.

Akkor még egy kis verset is írtam: „Mi lenne, ha kispap lennék...” Ezzel fejeződik be a versike.

Így aztán az érettségi még mindig inkább a két bátyám nyomdokaira készítettem fel, mert úgy gondoltam, hogy nekem is mérnöknek kellennem. De furcsa módon, annak ellenére, hogy matematikából és fizikából különösen jó voltam, nem vettek fel. Nem sikerült a felvételem. Így azon kellett gondolkodni, hogy egy év múlva még egyszer, újra felvételizzek, vagy hát, vágjak bele.

Közben behívtak katonának, és a katonaidő alatt is érlelődött bennem a gondolat... és belevágtam. Így 1970-től már seminarista voltam. Váci egyházmegye, de, mivel Vácon nem volt papnevelő intézet, Szegeden kezdték meg tanulmányaimat. Felejthetetlen élményekben gazdag négy év volt ez. Lelki, szellemi növekedés, és egy belső béke, amelyet éreztem magamban. Nagyon jól éreztem magamat. És ez volt az első biztató jel, hogy talán, ha felszentelnek, akkor is boldog leszek.

1974. június 23-án Dr. Bánk József váci püspök atya 10 társammal együtt pappá szentelt.

Az első helyem Bercel volt. Nógrád megyei község, több mint 3000 lakossal. Csodálatos volt! Gyerekek, hittanórák, zsúfolt programok, fiatal párok, házasságkötésre készülők felkészítése, természetesen keresztelesek, misézések, olykor temetések. Nagyon rendes főnököm volt, így aztán tényleg boldogan és

kiegyensúlyozottan kezdhettem papi hivatásomat.

Úgy volt, hogy egy negyedik évre is maradtam, de hirtelenjében Tiszakécskén megürült a káplán helye, és 1977-ben, három év után átkerültem Tiszakécskére. Egészen más világ, sokkal nagyobb város, és egy fantasztikus, rendkívül mély hitű, ugyanakkor humorral megáldott, nagyon egyszerű, de bölcs főnököm volt. Sose felejttem el, Gémes Mihály atyát. Jó volt látni őt, megtapasztalni a hitét, és megpróbálni követni, amiben csak tehettem.

Tiszakécske után elkerültem Budapestre, Soroksárra, ahol aztán csak egy évig voltam, mert a főnököm nagy békepap volt, és nem értettünk egyet. Így kérte, hogy helyezzen át a püspök. A püspök pedig engedelmeskedett a békepapnak. Így egyik napról a másikra átkerültem Rákosszentmihályra. Megint egy más világ, bár ugyancsak Budapest peremkerülete, hisz ezek a peremkerületi egyházközségek tartoztak a Váci Egyházmegyéhez. A belső területe Budapestnek mindig Esztergomhoz tartozott. Az itteni főnököm is a békemozgalmat követője volt, a félelem irányította őt. Mindentől félt. Nehogy beleszóljon az állam, nehogy ne tessen az Állami Egyházügyi Hivatalnak, ami akkor virágzott és nagyon figyelte működésünket. Ezért engem is óva intett, néha megpróbált lebeszélni erről-arról, mondván, hogy csak azt kell csinálni, amit kell. De azért én néha többet csináltam, mert jól esett. Meg azért is, mert úgy láttam, hogy szükség van rá.

Soroksárról is, Rákosszentmihályról is és előző káplános helyeimről is mai napig is vannak barátaim, akikkel megmaradt a kapcsolat. 9 éves káplánkodás után lettem plébános Tiszaföldváron. A Váci Egyházmegye majdnem legdélibb területe, Tisza-parti nagyközség. Akkor lett városi rangú, amikor odakerültem. Ha előbb lett volna város, nem

is kerülhettem volna oda, mert az Egyházügyi Hivatal úgy határozott velem kapcsolatban, hogy se Budapesten, se városi rangú településen nem lehetek plébános. Hát, mégis lettem, mert odakerülésem után városi rangot kapott Tiszaföldvár. Még pedig két templommal. Ott van – régen Homok elnevezésű településen – egy Jézus Szíve templom, és van a belső területen egy Szent István templom, amely egy kis katedrális, két tornyával, rendkívül szép kis épület.

Néhány hét híján majdnem 30 év telt el Tiszaföldváron, amikor püspök atyánk, dr. Beer Miklós megkért, hogy vállaljam el Kartalt. Valóban kért. Gondolkodási időt is kaptam. Végül igent mondtam... talán még váltani tudok. De közben persze Tiszaföldváron sok mindent

sikerült tennünk: kirándulásokat, zárandoklatokat szerveztem a híveknek, erre nagyon nagy igény volt, és hát persze csináltuk a hétköznapi és vasárnapi szentmiséket, rendezvényeket, amit csak lehetett. De talán a legnagyobb dolog az volt, hogy sikerült templomot építeni a hozzánk tartozó filiában, Martfűn, ahol addig soha nem volt templom. Holott közel tízezer lakos élt akkor már abban az ugyancsak városi rangot kapott, igazi szocialista településen. A cipőgyár miatt költöztek oda 50 év alatt nagyon sokan.

Úgy gondoltam, szüksége van a városnak egy templomra. De szinte egy, az egyházi működéstől elszigetelt terület volt ez. A közeli Szolnok, ahol megalakult annak idején az MSZMP, rányomta a bélyegét erre a településre is. „Itt nincs szükség magukra” – mondta többször is nekem az Egyházügyi Hivatal titkára. És, hát valóban nem engedtek szinte semmit csinálni. Egyszer mégiscsak megismerkedtem néhány gyerekkel, aztán elkezdünk beszélgetni, ezt már hittanórának lehetett nevezni, bár nem hittanórai környezetben volt ez a beszélgetés, hanem az egyik gyerek nagymamájánál. De ez tette a bogarat a fülembe, hogy valamit mégis csak kellene kezdeni ezen a településen.

Közben ránk köszöntött a rendszerváltás, 1986-ban. Hirtelenjében bátorkodtam engedélyt kérni arra, hogy templomot építsünk.

Püspök atya – Marosi Izidor volt akkor –, szinte nem akart hinni a fülének, amikor ezzel a kéressel előálltam, annyira kommunista városnak minősült Martfű. Az új vezetőség tulajdonképpen maradt a régi, csak éppen polgármester lett a tanácselnök. Megígérte hirtelenjében, hogy kapunk telket is a templomépítéshez.

Aztán, mégis, amikor kiderült, hogy igen, itt egy új városközpont lesz, és ott kap helyet a két templom, a református és a miénk, akkor azért 800.000 Ft-ot kért volna mind a kettőtől, de hála Istennek, ki tudtam majdhogynem verekedni, hogy mégse kelljen fizetni egy fillért se. Ez már nagy dolog volt. És elkezdődött az építkezésünk. Marosi Gábor tervezte a templomot. Mivel egy hitetlenkedő városról van szó, úgy gondoltam, legjobb lenne Szent Tamás apostolhoz fordulni, ő legyen a védőszent. Ő is hitetlenkedett, aztán megtudta, hogy mi az igazság, és akkor leborult Jézus előtt: „Én Uram, én Istenem!” – mondta.

Így hát azt kértem Marosi Gábortól, hogy Szent Tamás templomot tervezzen. Hogy ez mi-
ben áll, fogalmunk sem

volt, hogy lehet egy templom éppen Szent Tamás templom és nem Szent Bertalanról vagy Szűz Máriáról elnevezett. De akkor úgy hozta a gondviselés, hogy az építésmérnök éppen kijutott a Szentföldre, és ott találkozott a Jeruzsálemi Keresztel, Jeruzsálem szimbólumával, az egyenlő szárú kereszt négy sarkában négy kis kereszt Jézus öt sebére utalva ezzel. Azokra a sebekre, amelyeket Szent Tamás apostol érintett meg, amikor leborult. Ez lett a templom alaprajza. Egy igazán rendkívüli épület, mert keleties hangulata van.

Úgy kértem, hogy Tamás apostol életének két legjelentősebb helyszíne legyen belevarázsolva. Ez pedig Jeruzsálem és India, mivel Indiában halt meg. Valamikor ezekben az években volt is szerencsém kijutni Indiába, és ott is misézhettem, még mielőtt a templomépítés beindult. Szent Tamás vértanúságának a helyszínén. Sikerült a templomi életet is beindítani, és nagyon sok kulturális rendezvénnyel gazdagítani a lelki programokat.

A martfűi templom felépítése után – talán ezért is – Keszthelyi Ferenc püspök atya püspöki tanácsossá nevezett ki. Bevallom őszintén, nagyon örültem neki. Aztán telt-múlt az idő, és dr. Beer Miklós püspök atya ezt megfejtelte azzal, hogy címzetes apát lettem. Furcsa belegondolnom, hogy ilyen címzetes rang birtokosa vagyok a mai napig is. Aztán a Váci Egyházmegye kultúrájáért díjat kaptam, ké-

sőbb Szolnok megye Közművelődéséért díjat. Aztán Martfű, Tiszaföldvár, és szülővárosom, Kunszentmiklós díszpolgára is lettem.

Időközben, de tulajdonképpen már gyerekkoromtól kezdve elég gyakran utazgattam. Szüleink kezdtek belénk nevelni a kíváncsiságot, hogy lássunk, halljunk sok mindent. Az első utam az egykori Kelet Németországba vezetett. Egy Nemzetközi Ifjúsági Táborba, föl a Balti-tenger partjára.

Csoda nagy élmény volt, de ezek után jött a többi. Először csak a szocialista országok, Bulgária, Lengyelország, Románia, Csehszlovákia, Szovjetunió, Jugoszlávia. Aztán, mikor megnyíltak a lehetőségek távolabbi utazásokra, akkor sikerült Európába, szinte minden országba eljutni, és Európán kívül is, mind az öt kontinensre. Így összesen – ha igaz – 62 országban jártam.

Ezek az utak hol zárandokutak voltak egy-egy jeles személy földi életének a helyszíneire vagy sírházhoz vezetve, vagy jelentős, rendkívüli események helyszínei. Voltak társas utazások, és volt, hogy csak egy pap barátommal mentünk, de előfordult, hogy családtagjaimmal, barátaimmal. Vagy éppenséggel szüleimet vittem néhány helyre, amíg még tehettem, hogy velük utazzak. Remélem, hogy ezekkel az utakkal gazdagodtak szellemi kincseim, és ezeket az utazási élményeimet kamatoztatni tudom a tanításaimban, prédikációimban. Elsősorban a három Szentföldi utam volt felejthetetlen.

A plébánosi kinevezések sora azonban ezzel nem ért véget, mert Kartalra kerültem, püspök atya kérésére, ahol az elődöm elhunyt, és én vettem át a stafétabotot. Egy rendkívül vallásos nagyközség vezetése volt a feladatom Pest megyében. Egy filia tartozik csak Kartalhoz, Verseg, ott is szép számmal jártak templomba. A kartali templom gyönyörű, hagyományos stílusú, Takács István festőművész által festett freskókkal, nagyon szép és jó minőségű orgonával, ami eleve egy fantasztikus helyszínt biztosít elsősorban a szentmiséknek, de a kulturális rendezvényeknek is. Ide is meghívtam orgonaművészeket, énekeseket, egész kórusokat... végtelen sok rendezvény volt. S ez tartott 8 évig.

Akkor betegeskedni kezdtem, és a püspököm úgy döntött, hogy nem kell, hogy tovább szolgáljak. Így idő előtt nyugdíjazott. Ahhoz azonban nem volt semmi kedvem, hogy bevonuljak az idős papok otthonába, egyelőre. Így, mivel híre ment, hogy felszabadítottak a plébánosi feladataimból, több helyre is hívtak, hogy menjek segíteni. Úgy döntöttem, hogy Százhalombattára jövök. Az itteni plébánost kicsit már ismertem, és kölcsönösen elfogadtuk egymást. Harmadik éve, hogy itt vagyok. A betegségemből úgy, ahogy, de rendbe jöttem, a papi szolgálatokat el tudom végezni. A jövő még ismeretlen.

Történetünk története

Historia Domus – Perjés Béla plébános feljegyzései (folyt.)

1966.

JANUÁR 6.

A hagyományos házszentelések. A szokásos házak, de sajnos van már „kimaradó” is. Egyházi adó beindítása. A múlt évi egyházi adó majdnem teljesen befolyt. Akik megajánlották, igen kevés kivétellel be is fizették.

A félévi tapasztalat az, hogy a beírt hittanosok között is van kb. 10 aki nem jár hittanra.

Meghirdettük a rendkívüli jubileumot is, de azt hiszem, hogy nem sokan élnek a lehetőségekkel.

JANUÁR 31.

Beadtam az útlevélkérelmemet Amerikába. Patrik bátyám hív, hogy látogassam meg. Az útlevél ügyet már decemberben kezdtem intézni, de Püspök úr aláírására 1 ½ hónapig kellett várni, nem tudom, hogy miért.

FEBRUÁR 25.

Az útlevélkérelmemet visszautasították.

MÁRCIUS 10-13.

Nagybőjti lelkigyakorlat. Dr. Bajcsy Gyula a volt szemináriumi templom igazgatója tartotta. A lelkigyakorlatoknál nincsen külön bejegyezni valóm. Annyira egyformán zajlanak le: a hűségesek szépen végighallgatják, aztán a befejezésen 200-250 körül áldoznak. Hiszen ezeknek a lelkigyakorlatoknak mostanában úgyszem az a céljuk, hogy „hódítsanak”, hiszen akit meg szeretnénk hódítani, azok el se jönnek a templomba. Azokat nem érdekli az igazság, még „tékozló fiú” sem igen akad, mert akkor ott kellene hagyni a „vályút” - a bűnt, s váltani kellene az atyai házat, annak légkörét, szokásait, törvényeit, s ez ma kellemetlen.

A mostani lelkigyakorlatokkal az a célt, hogy a lelkileg igényesebb, hűséges híveknek egy-egy ünnep a felkészülés által valóban kegyelmi élmény legyen.

ÁPRILIS 9.

Ez évben ismét nem tartottunk az utcán feltámadási körmenetet. Ok az, ami volt. 1965-ben az érdi rendőrség leiratban tudatta: körmenetet nem elég bejelenteni, hanem a körmenetre engedélyt kell kérni, és azt is jelezte, hogy „nem áll módjában” ilyen hosszú útvonalat engedélyezni. Bár több ízben alázatosan kértem engedélyt, hiszen más útvonalunk nincsen, még csak választ se kaptam.

MÁJUS 22.

Elsőáldozás napja. Idén az elsőáldozók száma kielégítő, 31. Persze az új „híveket” nem számítva bele a statisztikába.

JÚNIUS 12.

Körmenetet csak a templom előtti téren tartottunk! Alig akadt olyan, aki a négy sátrat segített volna felállítani.

JÚNIUS 22.

Hittanbeíratások jún. 22-23. A szisztéma a tavalyi. Pável Nándor igazgató úr csinált katolikus „gettót” - illetve faji megkülönböztetést: aki hittanos, az nem járhat az új iskolába, melyet most építettek azok csak a faluba járhatnak iskolába is. Ez annyit jelent, hogy a külterület: Dunafüred, Franciska, Zoltán, Vasútvidék, Lakótelep, Újtelep gyerekei ha hittanra akarnak járni, akkor heti 6 vagy 10 forintos autóbusz bérletet válthatnak. Havi 40, évi 400 forint egy gyereknek! Az új, modern iskolába nem járhatnak!

Szegény négyek ott abban a csúnya Amerikában nem tanulhatnak együtt a fehér gyerekekkel! Szegény katolikus magyar gyerekek, akik nem tanulhatnak együtt a többi magyar gyerekekkel. S mindez miért? Mert egy clericális - szociáldemokrata - kommunista - ellenforradalmár - bebukott igazgató újra emelkedni akar a létrán... Nem hiszem, hogy sok hely van, ahol ilyen ember áll vezető pozícióban, mert ilyenre az elvű párttagok is köpnek. Elképzelhető, hogy mi lesz az eredmény. Lemorzsolódás, még nehezebb lelkipásztori munka.

JÚNIUS 26.

Ezüstmisém napja. 1/2 10 órakor kezdődött. Előtte három este litánia, szentbeszéd volt. Vagyis egy kis lelki előkészület. Június elején magam is voltam lelkigyakorlaton Adonyban Lendvay Zoli plébániáján. Az előkészületen nagyon kevesen voltak.

Az ezüstmisémen ott volt dr. Potyondy Imre, volt mentorom. Szónok: Palágyi Sanyi pesthidegkúti plébános.

Itt voltak az ezüstmisémen: Markó Gyula püspöki tanácsos, Lendvay Zoltán adonyi plébános, Radnóti Sándor pesterzsébeti administrator, dr. Árgúti Ádám főesperes, Árgúti József érduleti plébános, Honvéd János ferences, Gál Ferenc érdu hitoktató stb. Nagyon sok régi, kedves arc: volt bencés osztálytársaim, sok jótevő, barátom. Nagyon sok levelet, dísztvíratot kaptam. Azután a jóságos Szívós Donát, aki diákoromban sok éven át lelki atyám volt, és aztán sokan mások.

Az ezüstmisémet magnóra vettük, diafilmet is készítettünk róla és rendes fényképeket is. A mise után egy kislány, Toldy Aranka, egy kis ministráns: Győrei Laci, egy rózsafüzéres: Sefcsik Istvánné és a férfiak nevében Tóth M. István köszöntött. A „személyi kultusz” kívánságomnak megfelelően nagyon rövid volt, és nagy öröömre nem sértette a jóízű határait.

Persze én ennyit sem akartam csinálni, hiszen azért is szerettem volna már áprilisban kiutazni Arizonába Patrikhoz – de az illetékesek másként rendelték a sorsomat.

A mise után jó magyar szokás szerint „Fecerunt magnum áldomás”. A képviselő-testület, barátok és futóvendégek kb. 100 volt a számuk: söröztek, boroztak és pálinkáztak. Kb. 40 volt azok száma (18 meghívott helyett) akiknek terítettünk. Délután Müller Feri komám és Bayront Lázár jóvoltából még nagy danászás is volt. De 6 órára már a templomban voltam és miséztem, és elvonult minden vendég, s végre lepihenhettem. Az egyik dignitárius aki több ezüst-, aranymisén vett részt így jellemezte az ezüstmisémet: a „leglelkibb volt”. Itt valóban minden a hívekért történt. Deo Gratia!

Még megemlítem, hogy Palágyi Sa-

nyi meglepetésként egy kis énekkart is hozott magával, de kitétek magukért a battaiak is. Szépen betanult „Jó atyánkért esedeklünkkel” köszöntöttek. Kb. 400 áldozó volt. Ezüstmisém napján 850 szentkép fogyott el. Ebből lehet következtetni az ezüstmisén jelenlévők számára. Mindenki csak egy képet kapott.

JÚLIUS 3.

Templombúcsúnk napja. Én mondtam a búcsúi misét és szentbeszédet. Vendég nem volt.

JÚLIUS 13.

Shvoy Lajos megyéspüspök úr vasmiséje. Ritka jubileum. Nem nagyon kíváncsom megérni. A kétezredik év körül esne. Hatmilliárd ember tapossa akkor a földet, marja ki egymás kezéből a falat kenyeret – ha addig egy atomháború el nem pusztítja a világot! Quod Deus avertat...! Vagy ahogy Ady mondaná: „Ments atyaisten, hogy benne legyek”.

JÚLIUS 27.

Magdics Imre temetése. Sok szép szó hangzott el a sírja fölött. Szegény Imre, ha életében ennek csak egy kis százalékát kapta volna, talán még ma is élne. Jobban meg kellene becsülni az élőket. De sok ***** lelket lehetne megmenteni, boldogabbá tenni egy kis szeretettel.

AUGUSZTUS 8.

A mai napon indultam „szabadságra”, helyettesem Markó Gyula bácsi. Persze vasárnapra és Nagyboldogasszonyra haza kell jönnöm, mert ezt már nem vállalta Gyula bácsi. Aztán kedden ismét mehetek, de Szent Istvánra. Szombatra ismét itthon kell lenni. Hát így mulat a battai pap. Van, aki minden évben kiveszi a hónapos szabadságát. Nekem egyszer sikerült 1964-ben, amikor Belgiumban jártam. Nem volt olcsó szabadság az sem. Csodálatos, hogy nekem 25 év alatt nem volt „fizetési szabadságom” - nem tudom, hogy ezt nem úgy hívják-e, hogy „unszociális viszonyok”.

AUGUSZTUS 15.

Taffemer Karcsi és felesége temetése. Ercsinél belerohant egy szekérbe motorral és mind a ketten meghaltak. A család kérése volt, hogy én búcsúztassam. Proity Márton dr. temette. Ez a szerencsétlen most

azt híreszteli, hogy én vagyok a gyilkosa, mert a nagytétényi plébániára akartam kerülni. Sok beteg embert, papot láttam már, de ez aztán mindet felülmúlja.

Igaz! A Diszpozíció! Magdics Imre temetése után Asgúti (???) főesperes úr szolt, hogy szeretne velem beszélni. Elmondta, hogy megyéspüspök úr Budakeszire akar diszponálni, mert az ottani plébános munkájával nincsen megelégedve. Nagyon meglepett az ügy. Személyem körül anynyi diszpozíciós pletyka keringett már (Tököly, Nagytétény stb.) a jó paptestvéreket eléggé foglalkoztatja szerény személyem. Én diszpozíciót még soha nem kértem. Senki helyére nem pályáztam. Nem vagyok kedves sem az egyházi, sem a világi hatalmasságok előtt.

Budakeszről csak annyit tudok, hogy van! És két nótát: „Budakeszin tűz ütött ki, hallani – hollári hó” és „Ott gyártjuk a tejet, Riska meg én”.

Nem hiszem, hogy a földi hatalmasságok engem Budakeszire engednének. Az egész csak arra jó ez a vaklárma, hogy egy kicsit megzavarja a nyugalmat.

AUGUSZTUS 21.

A béralkozók szülei és bérmaszülei részére tartottam egy kis megbeszélést vasárnap ¼ 4-kor. Tele volt a templom. A várakozáson felül sokan jelentek meg.

Még néhány dolgot szeretnék rögzíteni a battai pasztorációval kapcsolatosan. Mégpedig azt, hogy ez már nem egy embernek való. Nem mintha hétköznapiakban sok volna a munka, hisz talán akadna tennivaló kettő számára is, hanem a vasárnapok, ünnepnapok már egynek elviselhetetlen. Különösen a rohanás... Reggel 7 órakor indulni a pusztára, de sietni, hogy időben odaérjen gyóntatni, időben elkezdeni a misét, azzal is rohanni, a prédikációval is sietni, mert 9.04-kor már indul az autóbusz.

Itt a faluban ugyanaz, hogy a hívek elérjék az autóbust. Kellene egy kisegítő legalább az ünnepekre, de honnan? És fizetni is kell?

AUGUSZTUS 28.

Jövő vasárnap kezdődnek a béralkozási oktatások. Reggel 7-kor Franciskán, a faluban a nagymise előtt és után és délután ¼ 4-kor mindenki részére a templomban. Vasárnapi prédikáció van négy vasárnapon keresztül, előkészítés a felnőttek részére mind a három szentmisén.

Még valamit szeretnék rögzíteni a

Historia Domus lapjain. Ez a volt kántor – igazgató Újhelyi József esete. Sokszor szerepelt szegény itt, inkább sajtószemélyekben. Nos, most két éve nyugdíjazták. Most ősszel készül elköltözni Battáról. Több mint harminc évi ittlakás és működés után elmondhatja magáról: „se rokona, se ismerőse nem vagyok senkinek”! Egy barátja, egy sajnálója, talán még egy jó szó se kíséri dicstelen távozását. Állítólag búcsúzóul a pártból is kizárták!

Így esett Újhelyi József két szék közül a pad alá. Egyházi tanítóképző, majd vörös katona (ünnepeztette magát mint veterán, de nekem elmondta, nem valami dicsőségesen szerepelt, talán még puskát sem süttött el), majd állami tanítóképző, állami tanító – ki tudja miért egyházi iskolához került Battára. Aztán nyilas szimpatizáns, szép irredenta dalok szerzője, aztán mint levante főoktató végső ellenállásra buzdítva népét (a falu népét) kilógott nyugatra.

Onnan visszatérve 1 ½ évig nem igazolták, majd állásvesztésre ítélték, végre mégis engedték működni. Buzgó kántor. Államosítás után szoc. dem, majd kommunista párt - és meggyőződéses ateista. 1956-ban a leányát a templomban eskettette és iskolásokat, lányokat angyalszárnyakkal szerelt fel, akik a menyasszonyi báljukat vitték. Még a templomba is eljutott, igaz, hogy csak hátul a kórus aljára jutott. Akkor azt mondotta - én nem kértem tőle interjút -, hogy köpjem le ha ő ezután is szerepelni fog - ő csak szürke tag lesz legfeljebb! Falusi párttitkár is lett. Az új iskolában szeretett volna még tanítani. Vágya nem teljesült. Egy dicstelen pályafutás véget ért...!

A Historia Domus lapjain a D. S. szerint nem illik személyi ügyeket tárgyalni. De: kereszténység mint olyan nincsen, az Egyházközség „mint olyan” nincsen. Emberekből áll. S embereken keresztül lehet megismerni. Ezért voltam kénytelen sokszor a személyeket is megemlíteni. Persze egyéni nézőszög, - de én csak a magam szemével tudok látni! Szemüveget: se a rózsaszínt, se a sötétet nem szeretek viselni, még azt is nehezen szoktam meg, amit az orvos rendelt: bifocalis 1/2 és 2 1/2 dipotriás.

*

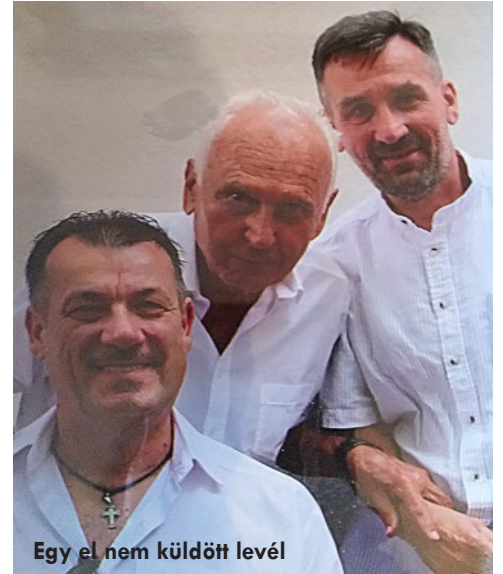
Perjés Béla plébánost 1966. szeptemberében áthelyezték Budakeszire. 1971-ben, 53 évesen hunyt el. ■

A megjelentetéshez köszönjük a százhalombattai Római Katolikus Plébánia együttműködését és segítségét. (A szerk.)

GALÉRIA

Tamási atya: Életutam

Egy el nem küldött levél

A Százhalombattai 1. számú Általános Iskola szülői közösségének tagjai civil szerveződés eredményeképpen, flashmob keretében fejezték ki szolidaritásukat a 2022. október 14. napjára hirdetett pedagógussztrájkban részt vevő pedagógusokkal. A reggel 7.30 és 8.00 között lezajlott megmozdulás során a résztvevő szülők, gyerekek és pedagógusok kockás szalagot kötöttek az iskola épülete előtti korlátokra, valamint a sztrájkoló pedagógusok képviselői részére átadták azon, az iskolába járó gyerekek szülei által a megmozdulás előtti napokban aláírt szolidaritási nyilatkozatokat (összesen 232 támogató aláírással), amelyeken az aláírók a gyermekeikért, jövőjükért érzett felelősségük tudatában és attól indítva kifejezték

- **szolidaritásukat** a pedagógussztrájkban vagy más érdekérvényesítő akcióban részt vevő pedagógusokkal;

- **egyértértésüket** a közoktatás átfogó reformját és a pedagógusbérek rendezését sürgető törekvésekkel;
- **aggodalmukat** a súlyos pedagógushiány orvoslása iránt tett intézkedések elmaradása miatt és közoktatás reformjának szükségessége érdekében és a sztrájk jog kiüresítése miatt felépőket ért aránytalan retorziók miatt;
- **azon meggyőződésüket**, hogy a gazdasági teljesítmény felívelése, a társadalmi légkör jóra fordulása elérhetetlen az oktatásügy teljes, minőség alapú újjáépítése nélkül.

A villámakció zárásaként a résztvevők az összefogás jegyében az országban számos helyen zajló megmozdulások szimbólumát képező „körben felkiáltójel” alakzatba álltak össze az iskola előtt egy közös fotó erejéig.

Sajtóközlemény – Dr. Fehér Judit

Százhalom

2022. NOVEMBER

31 HÉTFŐ Farkas, Rodrigó, Wolfgang	7 HÉTFŐ Csenger, Rezső, Ernő, Florentin	14 HÉTFŐ Aliz, Vanda, Huba, Klementina	21 HÉTFŐ Olivér	28 HÉTFŐ Stefánia, Jakab
1 KEDD Minden- szentek Marianna	8 KEDD Zsombor, Kolos, Gottfrid	15 KEDD Albert, Lipót	22 KEDD Cecília, Filemon	29 KEDD Taksony, Ilma, Filoména
2 SZERDA Achilles, Bató	9 SZERDA Tivadar	16 SZERDA Ödön, Margit	23 SZERDA Kelemen, Klementina Kolumbán	30 SZERDA András, Andor, Andrea
3 CSÜTÖRTÖK Győző, Márton	10 CSÜTÖRTÖK Réka, András, Leó	17 CSÜTÖRTÖK Hortenzia, Gergő, Dénes	24 CSÜTÖRTÖK Emma, Flóra, Virág	1 CSÜTÖRTÖK Elza, Natália, Blanka, Bonita
4 PÉNTEK Károly, Karola	11 PÉNTEK Márton, Atád, Tódor	18 PÉNTEK Jenő	25 PÉNTEK Katalin, Liza, Katinka	2 PÉNTEK Melinda, Vivien, Aranka
5 SZOMBAT Imre, Zakariás, Tétény	12 SZOMBAT Jónás, Renátó, Jozafát	19 SZOMBAT Erzsébet, Zsóka	26 SZOMBAT Virág, Szvetlana, Konrád, Viktória	3 SZOMBAT Ferenc, Olívia
6 VASÁRNAP Lénárd, Krisztina	13 VASÁRNAP Szilvia, Szaniszló	20 VASÁRNAP Jolán, Zsolt, Ödön, Bódog	27 VASÁRNAP Virgil, Virgínia	4 VASÁRNAP Borbála, Barbara, János

